

KANTAR



**Kopiering av
opphavsrettslig beskyttet
innhold
2022**

Med historikk for 2020-2021

Innhold

Nøkkeltall	2
1. INNLEDNING	4
2. TOTALVOLUM	5
3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER	6
3.1 Metode.....	6
3.2 Verkstype	7
3.3 Opphav	9
3.4 Volum	10
4. DEL II: LITTERÆRE VERK.....	12
4.1 Metode.....	13
4.2 Verkstype	13
4.3 Opphav	14
4.4 Volum	15
5. DEL III: VISUELLE VERK	16
5.1 Metode.....	17
5.2 Verkstype	17
5.3 Opphav	19
5.4 Volum	20
6. ENDREDE SEERVANER – KANTARS TVOV-UNDERSØKELSE.....	20
Vedlegg 1: Om undersøkelsen	23
Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2022 etter verkstype og kopieringsmåte.	29

Nøkkeltall

- Befolkningens kopieringsvaner er i endring, i takt med utvikling av nytt innhold og ny teknologi:
 - Syv av ti har kopiert ett eller flere verk i 2022, uavhengig av verkstype og verkshøyde, de fleste (35%) ett eller (17%) to. Om lag halvparten av befolkningen (55%) har tatt minst én kopi av ett eller flere audio- / audiovisuelle verk, to av ti (20%) har kopiert litterært verk mens like mange (24%) har kopiert visuelt verk.
 - Audioverkene kopieres i vesentlig utstrekning offline via strømmetjenester, mens den audiovisuelle kopieringen går via TV-mottaker. For litterære verk er fotokopi/skjermdump mest utbredt, men skiller seg ikke mye i omfang fra utskrift/scan og ned lasting fra nett. Bildeverkene kopieres også typisk ved foto/skjermdump eller ned lasting fra nett – begge i like stor utstrekning, og med noe større utbredelse enn for tekstkopieringen.
 - De unge benytter i størst utstrekning de nye digitale tilbudene, mens bruken av tradisjonelle metoder stiger med alderen. Eksempelvis skjer kopiering av audio/audiovisuelle verk typisk enten offline eller via TV-mottaker. De unge representerer førstnevnte, de eldre sistnevnte.
- Det er i 2022 tatt 65,2 millioner *kompensasjonsberettigede* kopier på tvers av verkstypene, uavhengig av format. Audiokopier utgjør 33,5 millioner kopier etterfulgt av to om lag like store kategorier på 12,2 millioner visuelle- og 10,9 millioner litterære kopier. Audiovisuelle kopier utgjør 8,5 millioner.
- Kopiomfanget viser ulike utviklingsbaner de tre siste årene, etter verkstype:
 - Audiokopiene «reduseres» fra 46,8 til 33,5 millioner kopier (-27%, bl.a. som følge av justert EØS-andel etter Storbritannias uttreden av EU).
 - Audiovisuell kopiering reduseres fra 10,1 millioner kopier til 8,5 millioner (-16%)
 - Litterære kopier reduseres 12,9 millioner til 10,9 millioner (-16%).
 - Visuelle kopier *øker* fra 8,7 millioner til 12,2 millioner (+40%).
- Innenfor de tre hovedkategoriene varierer kopivolumet for de respektive verkstypene:
 - Blant de audio/audiovisuelle kopiene utgjør musikklåter brorparten (27,2 millioner kopier), etterfulgt av radioprogrammer/podkast (5,1 millioner) og TV-serier (3,9 millioner). Underholdningsprogrammer, nyhets/sportssendinger, lydbøker/hørspill og dokumentarprogrammer utgjør 1,1-1,5 millioner kopier henholdsvis. Størst nedgang i treårs perioden registreres for underholdnings-programmer (-39%) og musikklåter (-31%). Nyhets/sportssendinger øker i omfang (+24%).
 - Blant de litterære kopiene utgjør fagstoff/forskning/skole brorparten (4,0 millioner), etterfulgt av skjønnlitterære kopier (2,6 millioner) og mat/strikkeoppskrifter (1,1 millioner). Biografier og sangtekster viser størst tilbakegang (til sammen 1,5 millioner kopier, -70%). Reiseguiden og leksikale verk viser størst fremgang (622.000 kopier - +77%).
 - De visuelle kopiene domineres av fotografier (8,6 millioner), etterfulgt av tegninger/illustrasjoner (1,5 millioner). Fotografiene står samtidig også for den sterkeste volummessige veksten i treårsperioden (øker med 2,9 millioner kopier, +50%), etterfulgt av design / håndverk (260.000 kopier, +46%) og illustrasjoner (40,000 kopier, +38%).
- TV-distributørene har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for distribusjon av medieinnhold. Sluttbruker tar ikke kopi av innholdet i tradisjonell forstand, men strømmer til egen skjerm. Mens 4% av befolkningen benyttet disse tjenestene i 2017, øker andelen jevnt til 9% i 2020 og videre til 12% nå i 2022. Tilsvarende øker tiden brukt på dem

fra 2 timer i 2009 til 12 timer i 2020 og videre til 17 timer nå. Videre vekst i bruken av disse tjenestene, som gir innholds tilgang uten fysisk ned lasting, vil kunne redusere kopieringsbehovet i tradisjonell forstand fremover.

1. INNLEDNING

Undersøkelsen «Kopiering av opphavsrettslig beskyttet innhold» kartlegger kopieringsomfanget av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) samt litterære tekster og visuelle bilder, til privat bruk i den norske befolkningen. Hensikten er å estimere omfanget av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer.

Befolkningens kopieringsvaner er i stadig endring, i takt med teknologisk utvikling samt tilbudet av nye digitale medier og teknologiske løsninger. Undersøkelsesdesignet er derfor løpende tilpasset disse endringene, bl.a. ved inngående vurdering av intervjuets innhold og spørsmålsformuleringer. Dels er det tilpasset endringer i omgivelsene og i befolkningens faktiske kopieringsbehov. Dels består det i justeringer av undersøkelsesinstrumentet (nye spørsmål, omformuleringer, endret spørsmålsrekkefølge, o.l.) for bedre å fange den reelle adferden. Samtidig som de historiske utviklingstrekkene er viktige å ha med i betraktningen, har justeringene medført at dagens estimater ikke uten videre kan følges bakover i tid.

Endringer i designet løper parallelt med justeringer i estimeringen. For det første vil det i mange tilfeller være uklart hva som menes med «kopiering», da eksempelvis tilrettelegging for løpende ned-lastning (strømming), etc. gir tilgang til innhold uten fysisk lagring på mottakerens enhet. For det andre er kartleggingen krevende for respondentene, da den forutsetter relativt detaljert rapportering av aktiviteter og bruk av verktøy som respondentene ofte har begrenset kjennskap til og erfaring med. For det tredje er flere typer kopiering relativt sjelden forekommende, noe som gir begrenset estimeringsgrunnlag for disse. Og for det fjerde er registreringer ømfintlig for særskilte avvik i respondentenes adferd, f.eks. ved at enkeltrespondenter rapporterer uvanlig høyt eller lavt omfang av samlet- eller en bestemt type kopiering. For å redusere usikkerhet og å gjøre estimeringen så entydig som mulig, utnyttes nå flere års informasjon til å berike rapporteringens informasjonsgrunnlag. Ved å beregne kopieringsvolumet med utgangspunkt i et såkalt «*veiet, glidende gjennomsnitt*» for de siste tre årene, kalibreres estimatene for tilfeldige variasjoner og usikkerhet knyttet til begrenset antall observasjoner og/eller ekstremverdier i grunnlaget. Mens kartleggingen av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007, er årets rapportering følgelig avgrenset til de tre siste årene.

Fra og med innføring av ny åndsverklov 1. juli 2018, omfattes også visuelle- og litterære verk av rettighetsvernet. Felles for alle er at kopieringsomfanget måles i antall kopier. Samtidig er verkstypene i sin karakter vesens forskjellige: Mens audio- og audiovisuelle verkstyper har «varighet», telles «antall låter» for musikkopiering og «antall episoder» for TV-serier.¹ For litterære tekster tar vi tilsvarende utgangspunkt i «antall sider» og for visuelle verk «antall bilder».² Rapporteringene siden 2018 har behandlet audio- og audiovisuelle verk på den ene side og visuelle verk og litterære tekster på den andre, i egne selvstendig rapporter. I år behandles alle kopieringstypene i samlet fremstilling, men i separate deler slik at behovet for separate estimater for de ulike kopieringstypene ivaretas.

For nærmere dokumentasjon av undersøkelsens design og gjennomføring, se Vedlegg 1.

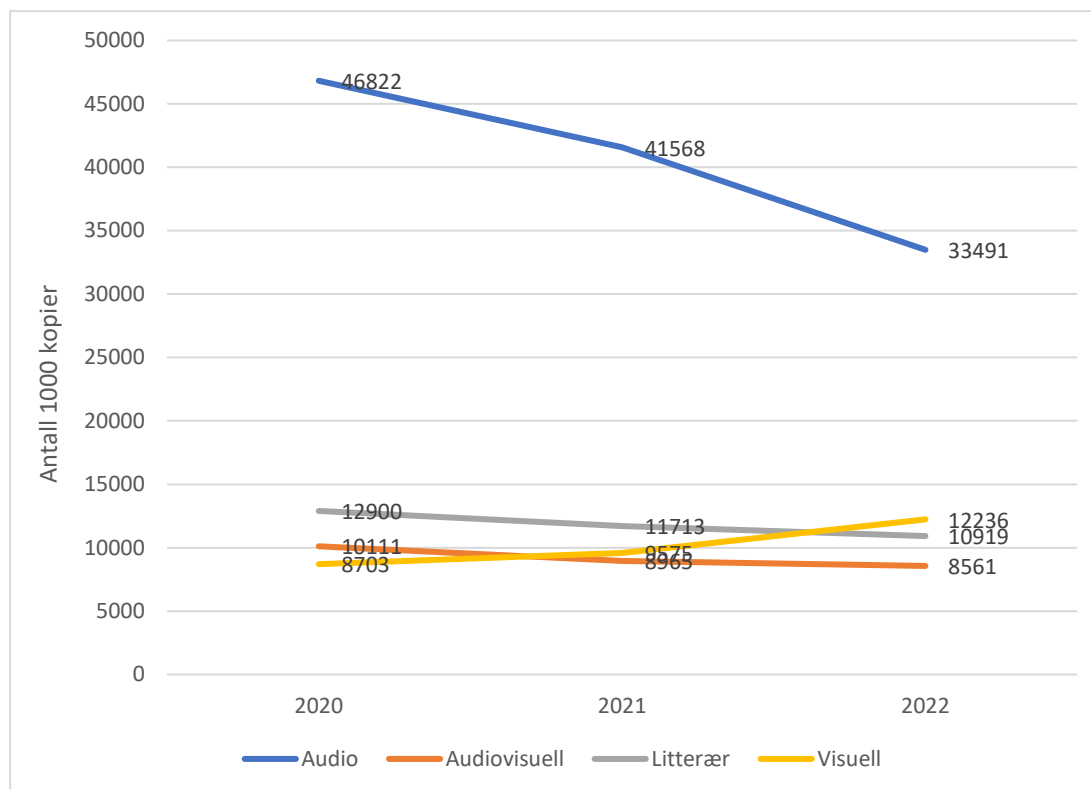
¹ Estimeringsgrunnlaget «antall kopier» avviker da fra «antall betraktere», i det kopiering til felles lagringsenhet vil kunne deles av flere (slik som f.eks. når en husstand deler en TV-boks).

² Konvertering av antall sider til verk, foretas av Norwaco basert på egen «konverteringstabell», som ligger utenfor rammen av denne kartleggingen.

2. TOTALVOLUM

Det kompensasjonsberettigede kopivolumet i perioden 2020-2022 varierer mellom verkstypene og over tid (Figur 2.1).

Figur 2.1. Totalt ukentlig kopieringsvolum per verkstype 2020-2022. Antall i tusen kompensasjonsberettigede kopier.



Antall kopierte audioverk i 2022 utgjør 33,5 millioner kopier, visuelle verk 12,2 millioner, litterære verk 10,9 millioner og audiovisuelle verk 8,5 millioner kopier.

Betraktet over treårs-perioden ser vi dels ulike trender for de fire hovedkategoriene. Audiokopiene viser markert tilbakegang (-28%), etterfulgt av de audiovisuelle- og litterære verkene (begge -15%). De visuelle verkene viser derimot en stigende trend, fra 8,7 millioner i 2020 til 12,2 millioner nå (+41%). Med unntak for de visuelle, tas det altså stadig færre kopier av samtlige verkstyper de tre siste årene.

Det kompensasjonsberettigede volumet representerer et *utvalg* av befolkningens totale kopiering, slik det registreres i kartleggingen: På den ene side er betalt- og ulovlig kopiering ikke kompensasjonsberettiget, mens beskyttet-andelen varierer med verkstypenes opprinnelse. På den annen side innebærer beregningen av beskyttet-andelen flere modifikasjoner, knyttet til både datainnsamlingen og estimeringsmåten. Når disse kriteriene i tillegg endres over tid, legger det også føringer på tolkningen av utviklingstrekk. Merk f.eks. at estimatene for 2022 tar høyde for at Storbritannia har trukket seg ut av EU, med konsekvens for EØS-andelen for særlig musikkverkene, og dermed for reduksjonen i volumet av audiokopier.

Ellers vil endringer i kopieringsvolumene for de respektive verkstypene kunne skyldes faktiske endringer i befolkningens kopieringsvaner, både når det gjelder antall personer som kopierer eller at kopieringsvolumet endres blant dem som kopierer – i hyppighet, innhold eller omfang.

Slike endringer styres dels av interessen for verkstypene, verkenes omfang (krav til nedlastingshastighet og lagringskapasitet) og av kopieringens funksjonalitet. Ikke minst har de tidligere kartleggingene vist at den yngste delen av befolkningen er rask til å ta i bruk nye teknologier.³

I det følgende redegjør vi nærmere for estimeringen av den kompensasjonsberettigede kopieringen, samt noen av de dominerende trendene, slik de gjør seg gjeldende for hver av de fire hovedkategoriene verkstyper henholdsvis.⁴

3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER

Det finnes i dag flere kopieringsmetoder, mer eller mindre tilrettelagt for kopiering av audio- og audiovisuelle verk. Samtidig stiller verkstypene egne betingelser: Eksempelvis krever en film gjerne lang nedlastingstid, betydelig lagringsplass, og eventuelt lagring på TV-mottaker. En TV-mottaker er videre stasjonær, dels tidsstyrt og deles gjerne av hele husstanden. Kopiering av musikklyt tar derimot liten lagringsplass, lastes raskt og enkelt ned til mobiltelefon eller PC, styrt umiddelbart av telefonens eier alene.

Ettersom audiokopiering utgjør det største kopieringsvolumet, vies denne verkskategorien ekstra oppmerksomhet, bl.a. ved detaljert rapportering av de respektive verkstypene for hver kopieringsmetode.

Når det gjelder audiokopieringens volum, skal det bemerkes at inkludering av *offline kopier* i registreringen fra og med 2020 gav betydelig løft og medførte en fire-fem-dobling av volumet sammenliknet med perioden fra 2019 og bakover (se rapport for 2021). Veksten representerer med andre ord en vesentlig omlegging av beregningsgrunnlaget og representerer ikke nødvendigvis en endring i befolkningens kopieringsadferd fra det ene året til det andre.

3.1 Metode

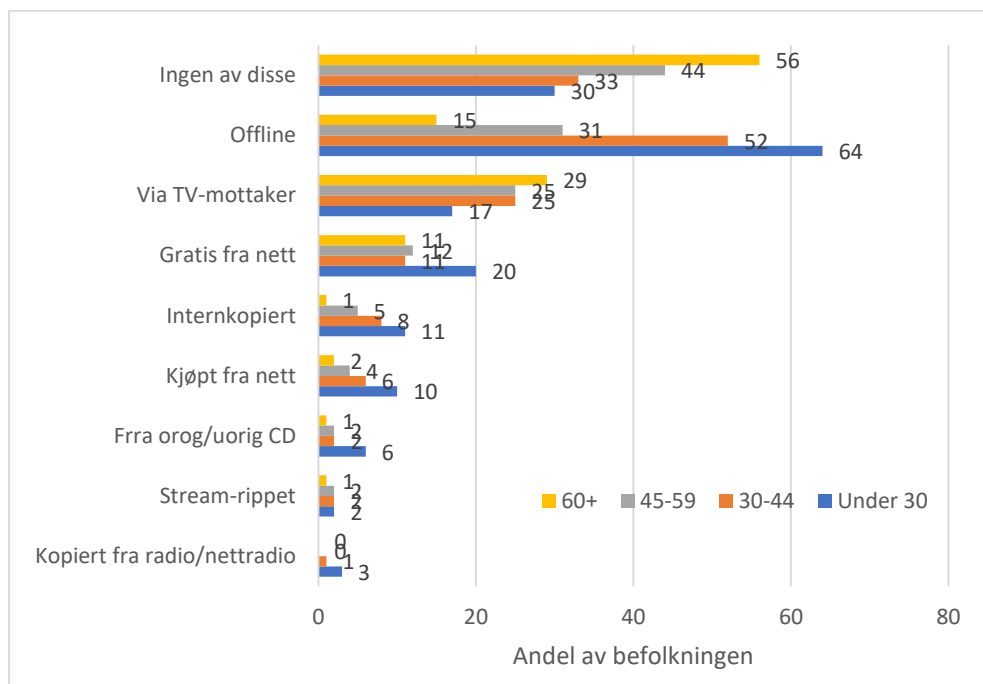
I overkant av halvparten (55%) av befolkningen har tatt minst én kopi av én audio- eller audiovisuell verkstype i løpet av uken i 2022, tilsvarende om lag 2,3 millioner nordmenn i den voksne befolkningen 18 år og eldre.

Når audiokopieringen dominerer er det interessant å se nærmere på hvilke måter kopieringen foretas på, og om den endres over tid. Bl.a. har de fleste og mest benyttede strømmetjenester for musikk, radio/podkast og lydbok som nevnt tilrettelagt funksjonalitet for offline lagring. Dette gjelder for tilbydere som Spotify, Tidal, Storytel, Acast og f.eks «podkast-appen» på Apple- og Android-enheter. De senere årene er det også blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring på strømmetjenester for film / TV / video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo, m.fl. Men det finnes fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller nedlasting av strømmet innhold. Offline kopiering er ellers kompensasjonsberettiget, med mindre den har opphav utenfor EØS.

³ Kommentarer på endringer i kopieringsvaner og variasjoner i kopieringsadferd i befolkningen baseres på det totale kopieringsomfanget, uavhengig av verkshøyde. Avgrensningen til kompensasjonsberettiget kopiering foretas i etterkant av datainnsamlingen, basert på respondentenes rapportering av hvordan kopieringen foretas.

⁴ I 2020 var undersøkelsen delt i to. Del 1 inkluderte ikke offline kopiering, del 2 målte kun offline kopiering. Fra og med 2021 rapporteres de sammenstilt.

Figur 3.1 Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2022, etter metode og alder. Prosent, n=1.057.⁵



Offline er den mest utbredte kopieringsmåten for audio/audiovisuell kopiering (35%), etterfulgt av TV-mottaker (26%) og gratis ned-lasting fra nettet (13%). Nettkjøp og kopiering mellom egne lagringsmedier foretas av henholdsvis fem og fire av hundre. De færreste kopierer fra CD (2%), stream-ripper eller kopierer fra radio (begge 1% eller færre).

Kopieringsmåtene varierer i betydelig grad mellom unge og eldre. Mens syv av ti under 30 år kopierer på disse måtene gjelder det samme for fire av ti blant de eldste over 60 år. Og mens de yngste i gjennomsnitt benytter 1,3 metoder, synker antallet med stigende alder til 0,6 blant de eldste. De to hyppigst benyttede metodene speiler hverandre aldersmessig: Mens seks av ti blant de yngste anvender offline kopiering gjelder det samme for to av ti 60+ åringer. Mens to av ti under 30 år benytter TV-mottaker, gjelder dette for tre av ti i alderen 60+. Ellers ser vi også at andelen internkopieringer, nettkjøp og dels kopiering fra CD synker med stigende alder, men da i betydelig mindre utstrekning enn for de to hyppigst benyttede metodene.

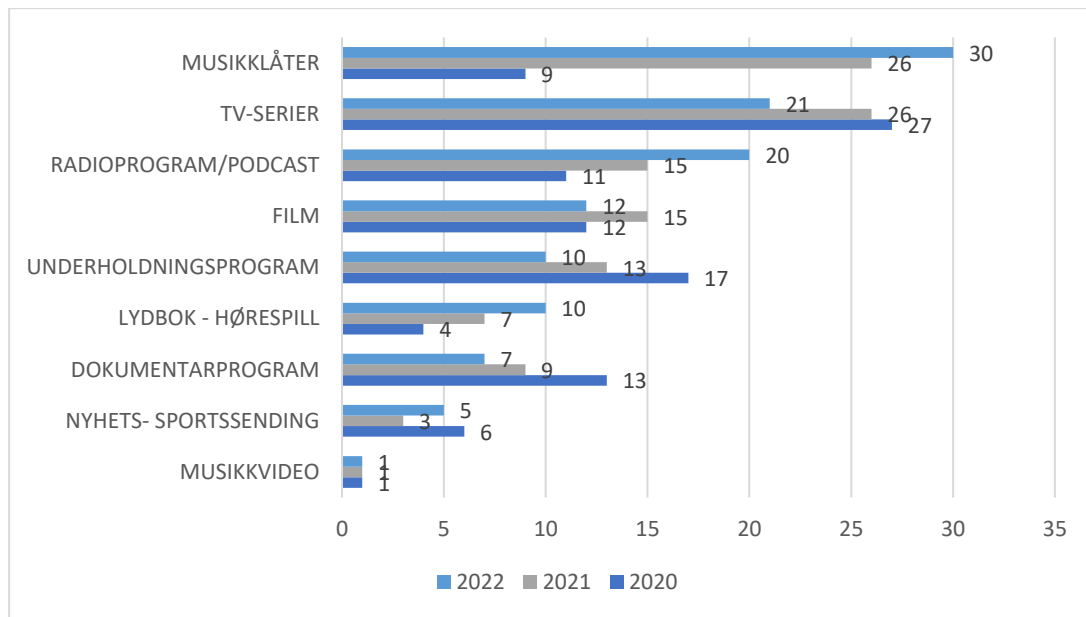
3.2 Verkstype

Betrakter vi andelen av befolkningen som kopierer de respektive audioverkene over de tre siste årene (uavhengig av verkshøyde), blant dem som har kopiert slike verk, ser vi at mye er likt. Samtidig peker enkelte trekk seg ut (Figur 3.2).

Kopiering av musikkklåter, TV-serier og radioprogrammer er mest utbredt i 2022 og foretas av om lag hver tredje-fjerde nordmann. For film, underholdningsprogrammer og lydbøker er omfanget ganske likt, og utgjør om lag én av ti. Dokumentarprogrammer og nyhets- og sportssendinger viser noe mindre utbredelse enn de øvrige (5-7%) mens kopiering av musikkvideoer utføres av de færreste (1%).

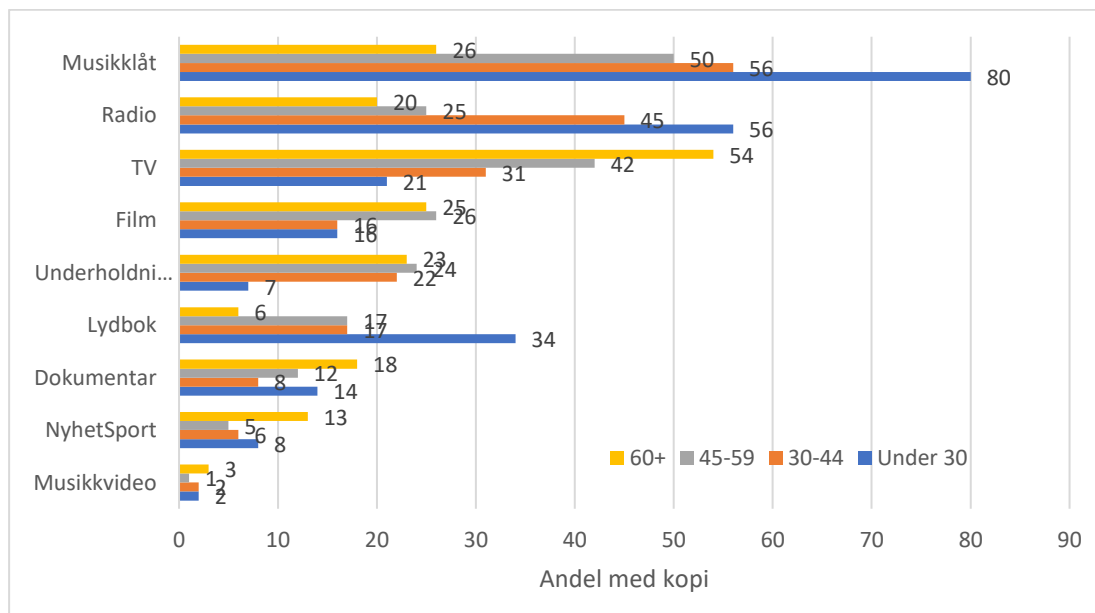
⁵ Befolkningsandelene estimeres med basis i oktober-utvalget 2022. Det samme gjelder for de øvrige befolkningsestimaterne i denne rapporten (n=1057).

Figur 3.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere audio-/audiovisuelle kopier per verkstype siste uke 2020-2022. Prosent, n=1.057.



Fokuserer vi trendene ser vi at andelen som kopierer ett eller flere av disse verkstypene de to siste årene utgjør stabilt 55% av befolkningen.⁶ «Veksten» for særlig musikkklåter fra 2020 til 2021 skyldes i det vesentligste at offline kopiering tas inn i registreringen – og ikke primært endring i adferden som sådan. Samme tendens gjør seg også gjeldende for radioprogrammer (opp fra 11% til 20%) og dels for lydbøker (opp fra 4% til 10%). En motsatt trend registreres for TV-serier (ned fra 27% til 21%) underholdningsprogrammer (ned fra 17% til 10%) og for dokumentar-programmer (ned fra 13% til 7%). For de øvrige antydes stabilitet. Mønsteret kan indikere en dreining bort fra tyngre nedlastinger til stasjonære medier (TV-boks) til lette nedlastinger til mobile enheter (telefon).

Figur 3.3: Verkstypetyp kopiert siste uke blant personer som har kopiert audio- eller audiovisuelt verk, etter alder 2022. Prosent (n=597).



⁶ Andelen ble i 2020 estimert til 47%, men da eksklusive offline kopiering.

Andelen av befolkningen som kopierer de respektive verkstypene speiler de kopierte verkstypenes fordeling. Samtidig bekreftes det at unge og eldre har ulike kopieringsvaner (Figur 3.3).⁷ Når musikklåter har den største utbredelsen, skyldes det i vesentlig grad de yngste: Mens åtte av ti under 30 år har lastet ned musikklåter, synker andelen med stigende alder til tre av ti blant de eldste over 60 år. Det samme gjelder radioprogrammer/podkast (ned fra seks- til ti av ti). For TV-serier er mønsteret det motsatte, der andelen stiger fra to av ti blant de yngste til halvparten av de eldste. Vi merker oss ellers av lydbøker er utbredte blant de yngste, mens det samme gjelde for underholdningsprogrammer, og i noen grad film, blant de eldre.

3.3 Opphav

Kopier med opphav utenfor EØS holdes utenfor beregningen av vederlagsplikt. For enkelte verkstyper er andelen betydelig og vies derfor særskilt interesse.

EØS-andelen estimeres med utgangspunkt i respondentenes egen rapportering av (det sist kopierte) verkets opphavssted. Det er betydelig usikkerhet knyttet til estimeringen da det ofte kan være vanskelig å kjenne verkets opprinnelse, artisters nasjonalitet og verkets opprinnelsessted kan være forskjellige, osv. Beregningen av andelen for *musikklåter* avviker imidlertid fra de øvrige verkstypene, da denne fastsettes årlig av Gramo. Andelen er redusert de tre siste årene fra 73% i 2020, via 65% i 2021 og til 52% nå.⁸ Reduksjonen vil i sin tur kunne ha vesentlig betydning for estimeringen av musikkopienes volum, og dermed også for det totale kopieringsvolumet, men tilskrives da verkenes opphav og ikke nødvendigvis kopieringsadferd.

Ut over det forhold at mange vil kunne ha vansker med å definere verkenes opprinnelsessted kompliseres beregningen ytterligere ved endring i landene som går under EØS-paraplyen: Mens kopier med opphav i Storbritannia inngikk i EØS-andelen frem til og med 2021, er denne nå trukket ut etter at landet meldte seg ut av EU.⁹ Endringen har bl.a. direkte konsekvens for musikkverkene. Samtidig som disse har størst omfang, er nedjusteringen av EØS-andelen det siste året med 13 prosentpoeng en direkte konsekvens av Storbritannias uttreden av EU.

Med denne bakgrunnen ser vi at Norge/EØS-andelen varierer betydelig mellom de audio- / audiovisuelle verkstypene (Figur 3.4). Høyest EØS-andel i snitt for de tre årene (om lag 90%) finner vi for underholdnings programmer, nyhets- / sportssendinger og radioprogrammer - som i de fleste tilfeller også vil være norskproduserte. På motsatt side finner vi filmer og musikkvideoer, som i halvparten av tilfellene er produsert utenfor EØS området.

Med andre ord, mens EØS-andelen er lav for musikkvideoer og filmer, viser disse verkstypene også de laveste kopivolumene. EØS korrigeringen har således begrenset konsekvens for det totale kopieringsvolumet av disse verkstypene. For musikklåter, som har det største volumet, blir EØS-andelen avgjørende.

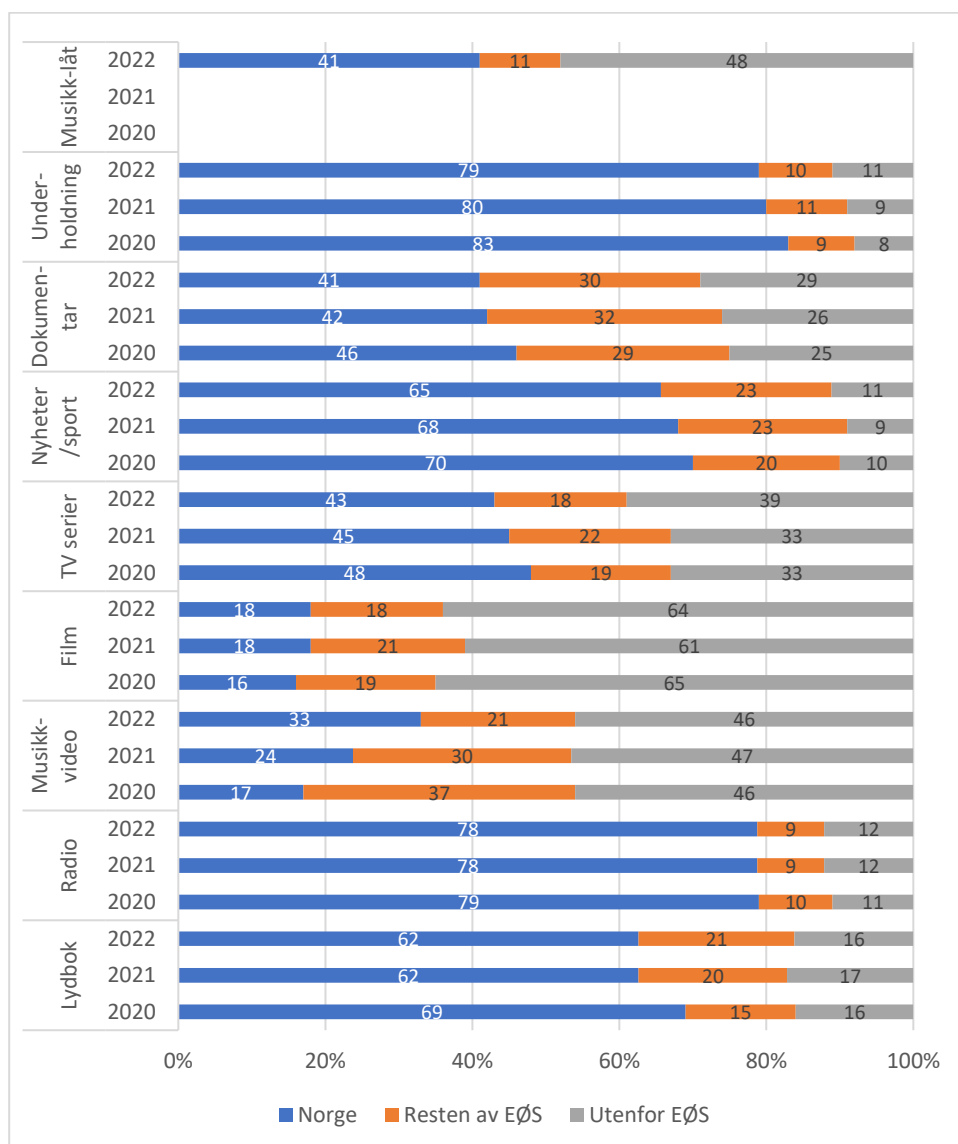
EØS-andelene varierer ellers i større grad mellom verkstypene enn over tid. For dokumentarer og underholdningsprogrammer, eventuelt sammen med TV-serier, antydes en synkende trend, som dels skyldes nedgang i andelen norskproduserte verk. Motsatt ser vi en stigende norsk-

⁷ Tall for oktober 2022.

⁸ Les mer her: <https://www.gramo.no/om-gramo/statistikken>.

⁹ Endringen er eksplisitt tatt høyde for i spørreskjemaet, der opprinnelseskategorien «Fra andre land» er erstattet med «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og tilsvarende «Fra land utenfor Europe» endret til «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)».

Figur 3.4 Opphav til siste kopi av audio- og audiovisuelle verk. Prosent.¹⁰



andel for musikkvideoer, på bekostning av andre EØS-produsenter, mens EØS-andelen totalt er stabil.

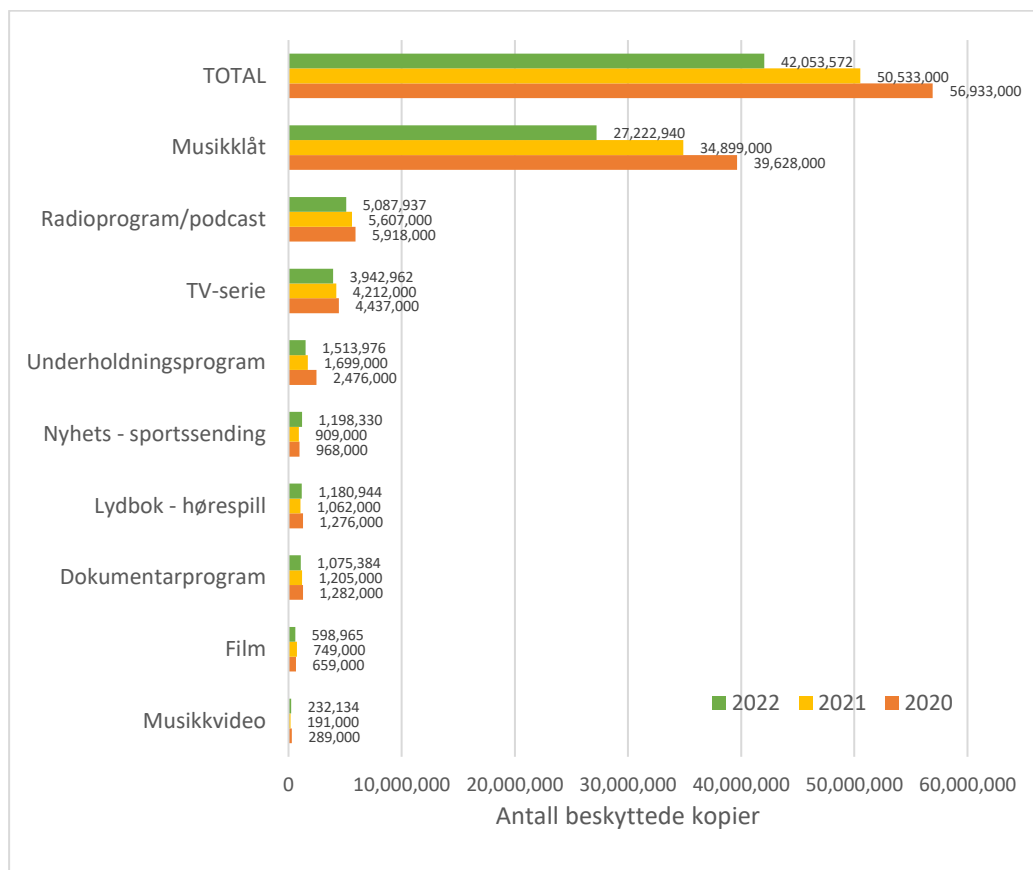
3.4 Volum

Kopieringsadferd og beskyttet-rate betraktes som nevnt med utgangspunkt i hele befolkningen og det totale kopivolum. Verker produsert utenfor EØS, sammen med direktekjøp og ulovlig kopiering, kommer til fradrag når vi estimerer volumet av *kompensasjonsberettigede* kopier, som utgjør 42,1 millioner ukentlig kopier, 10 kopier per person.

Betrakter vi det estimerte totale kompensasjonsberettigede volumet for audio- og audiovisuell kopiering (jfr. Figur 2.1), ser vi nå at den totale reduksjonen representerer nedgang for nesten samtlige verkstyper, selv om de fleste er moderate (Figur 3.5).

¹⁰ Musikklåter er kun med i figuren for 2022, da EØS andelen for disse verkene fastsettes av Gramo, og de tidligere tallene ikke skiller mellom Norge og det øvrige EØS. Ellers er andelen basert på glidende snitt, slik som for beregningen av volumtallene, der vi har historikk: 2020 representerer «råttall» for dette ene året, 2021 er et veiet snitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3). 2022 er veiet snitt av 2020 (1/6), 2021 (2/6) og 2022 (3/6). Se vedlegg 1, avsnitt V1.2.

Figur 3.5 Ukentlige audio- og audiovisuelle kompensasjonsberettigede kopier per verkstype 2020-2022. Antall kopier.



Musikklytene utgjør det alt vesentlige volumet av audiokopieringen i 2022, med 27,2 mill. kopier, tilsvarende 64% av totalen. Deretter følger radioprogrammer/podcast med 5,1 millioner kopier (12%) og TV-serier med 3,9 millioner kopier (9%). Dokumentarprogrammer, lydbøker/hørespill, nyhets/sportssendinger og underholdningsprogrammer ligger alle i intervallet 1,0 – 1,5 millioner kopier (rundt 2%). De minste volumene representeres ved filmer (599.000) og musikkvideoer (232.000).

Når de fleste verkstypene viser moderat volum, innebærer det at det hovedsakelig er endringen i musikklytene som bidrar til den totale audio-/audiovisuelle nedgangen de siste tre årene. Nedgangen på 12,4 millioner musikklytater tilsvarer en reduksjon på 31%. Det vil si, endringen fra 2021 til 2022 tilskrives i vesentlig grad at en betydelig andel av musikkopiene har opphav i Storbritannia, som i 2022 ikke lenger omfattes av det beskyttede volumet etter at landet trakk seg ut av EU.

For de øvrige verkstypene, finner vi relativt små volumvariasjoner over tid, bl.a. fordi kopieringsomfangene i seg selv er begrensede. På den annen side representerer endringene ofte betydelige relative størrelser. Eksempelvis går underholdningsprogrammer tilbake med 962.000 kopier, som tilsvarer en nedgang på 39%. Musikkvideoer reduseres med 57.000 kopier, tilsvarende en reduksjon på 20%. Nedgangen i nyhets-sportssendinger med omtrent 59.000 kopier fra 2020 til 2021, er imidlertid vendt til oppgang på om lag 289.000 kopier siste år, som gir en total vekst i perioden på 230.000 kopier (+24%). Samlet sett viser audiokopieringen en tilbakegang på 13,3 millioner kopier (-28%) over de tre årene, mens den for audiovisuelle kopiering utgjør 1,5 millioner kopier (-15%).

Innføringen av offline kopiering i målingen fra og med 2020 løftet audiokopieringen til et nytt og høyere nivå, og utgjør nå er den mest utbredte kopieringsmetoden for audio- og audiovisuell

kopiering. Dette skyldes i stor grad at den mest kopierte verkstypen *musikklåter* i det alt vesentligste skjer offline. Mens 65% av det totale antallet kopier for *alle* verkstyper i 2022 er en musikk-kopi, foretas i overkant av 80% av de totale musikk-kopiene offline (Vedlegg 2). Ser vi bort fra offline kopier ville volumet av musikkopier (uavhengig av verkshøyde) m.a.o. utgjort om lag 11 millioner.

Videre merker vi oss i den sammenheng også at en betydelig andel av både det totale kopieringsvolumet, og dermed implisitt det audio- / audiovisuelle kopieringsvolumet, (5,1 millioner) knyttes til overføring mellom lagringsmedier som PC/Mac, mobilenhet, skytjeneste, minnepinne, ekstern harddisk, o.l. En ikke ubetydelig andel (2,1 millioner) lastes ned gratis fra nettet.

Når offline kopiering av musikklåter i utgangspunktet utgjør en så vidt stor andel av kopieringen skyldes det bl.a. at denne verkstypen har kort varighet og omfang. Musikk, eller podkast, tar langt mindre plass på harddisken eller minnet på mobiltelefonen enn for eksempel en film. Det er derfor ikke uvanlig å kopiere flere låter samtidig (for eksempel et helt album), som igjen bidrar til antallsvekst. Audiovisuelle verkstyper derimot krever gjerne større datalagringskapasitet enn audioverkstypene, og vi ser at det ikke i samme grad har utviklet seg vaner i befolkningen for å lagre filmer eller TV-serier offline, som på sin tide reduserer antall kopier. I samme retning trekker det forhold at TV-bokser og mobiltelefoner har ulik tilgjengelighet: TV-boksen installeres typisk i husstandens felles oppholdsrom og kopier deles av flere – dvs. opptak gjøres på vegne av hele husstanden. Mobiltelefonen, derimot, er individuell, portabel og styres av den enkelte.

Og mens bruken av podkast over lengre tid har økt betraktelig i befolkningen frem til 2020, snudde trenden i 2021 til en nedgang på ca. 300 000 kopier. Denne trenden forsterkes nå med en videre nedgang i underkant av 500.000 kopier det siste året. Ellers er nivået på de andre verkstypene relativt likt sammenlignet med fjoråret (-9 til -14%).

Endelig, og parallelt med fremveksten av offline strømming, har annen ny tilgjengelig teknologi som *TV-distributørenes tilleggstjenester* trolig dempet behovet for kopiering av audiovisuelle verkstyper, generelt sett. Bruken av funksjonalitet som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» etc. øker nå markant. Disse funksjonalitetene regnes imidlertid ikke som kopiering og omfattes derfor ikke i kartleggingen av vederlagspliktig kopiering. Respondentene bes følgelig eksplisitt om å se bort fra tilleggstjenestene i registreringen. Det er like fullt viktig å følge utviklingen i bruken av disse tjenestene, da de etter hvert vil kunne ta over for «ordinær» kopiering (se kapittel 6).

4. DEL II: LITTERÆRE VERK

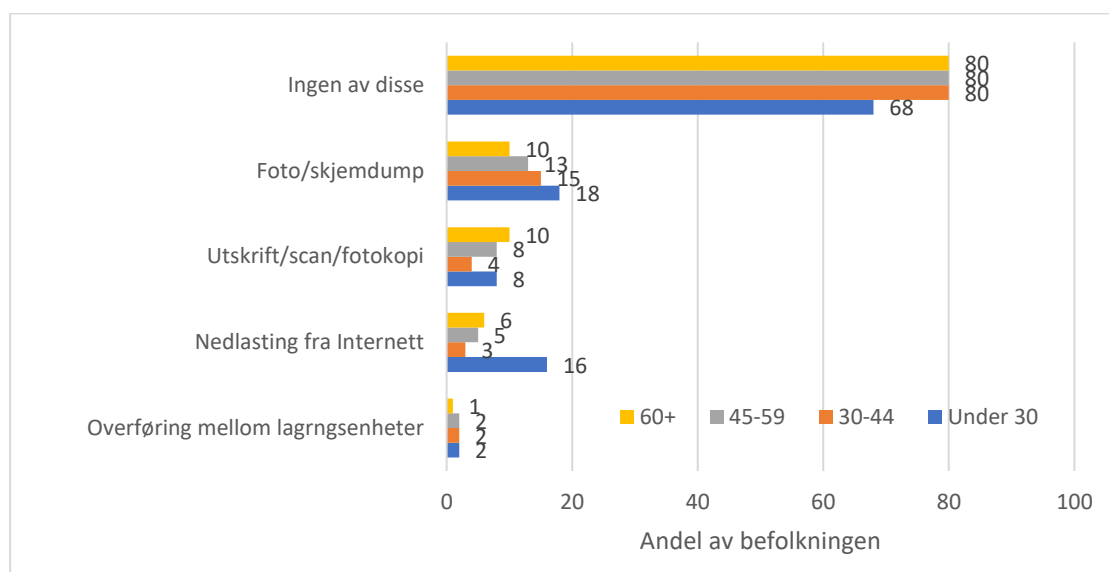
I forbindelse med ikrafttredelsen av den nye åndsverkloven 1. juli 2018, inkluderes også selvstendige visuelle verk og litterære tekster i kartleggingen. Tilsvarende den audio- og audiovisuelle kopieringen er formålet å beregne det kompensasjonsberettigede omfanget av *litterære verkstyper* som journalistikk, fagstoff, skjønnlitteratur, sangtekster, reiseguides, biografier og oppslagsbøker.

Antall kopier av litterære tekster beregnes med utgangspunkt i «antall tekstsider kopiert». For tekster kopiert fra internett, der teksten ikke deles naturlig inn i sider, bes respondentene om å *anslå* hvor mange sider teksten utgjør.

4.1 Metode

Omtrent to av ti har kopiert tekst til privat bruk i referanseuken (Figur 4.1), tilsvarende om lag 850.000 voksne nordmenn.

Figur 4.1 Ukentlig kopiering av litterære verk 2022, etter metode og alder. Prosent, n=1.057.



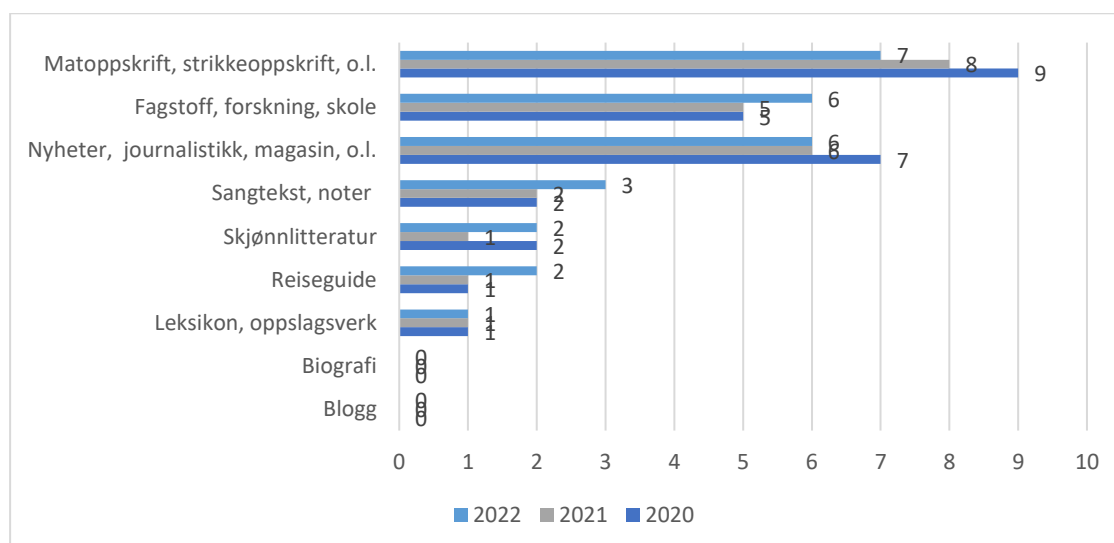
Den hyppigst benyttede kopieringsmåten er foto / skjermdump, utført av én-to av ti. Én av ti har tatt utskrift/scannet/fotokopiert. De færreste har lastet tekst ned fra nettet eller overført tekst mellom lagringsmedier.

Igjen er aktivitetene relativt sett mest utbredt blant de unge, der tre av ti har tekstkopiert. Ut over at andelen som tar foto / skjermdump synker noe med stigende alder, og utskrifter o.l. viser små aldersvariasjoner, er det særlig nedlasting fra Internett som skiller de yngste fra den øvrige befolkningen.

4.2 Verkstype

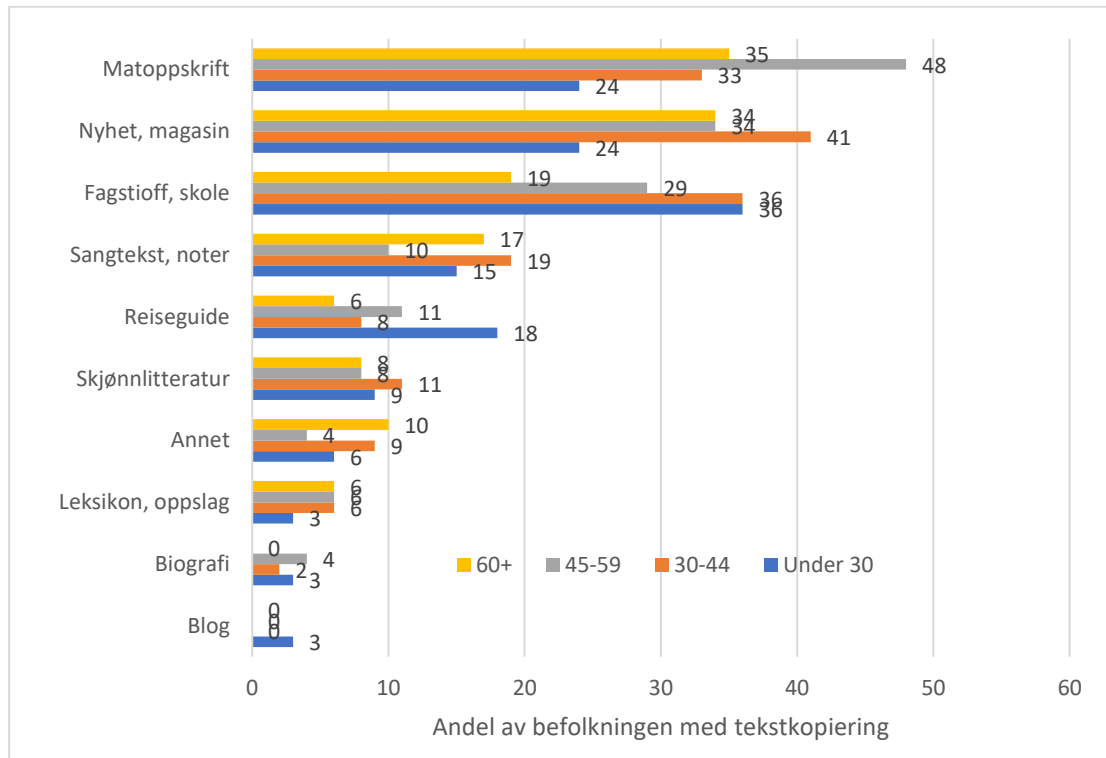
Andelen av befolkningen som ukentlig kopierer litterære verker er stabil like i underkant av to i hele perioden. Tre verkstyper dominerer aktiviteten (Figur 4.2)

Figur 4.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere litterære kopier per verkstype siste uke 2020-2022. Prosent, n=1.057.



Kopiering av mat-/strikkeoppskrifter, fag/skolestoff samt nyheter/journalistikk er mest utbredt, dvs. blant i underkant av én av ti. Sangtekster, skjønnlitteratur, reiseguides, leksika, biografier og blogger kopieres i begrenset utstrekning (én-to av hundre).¹¹ Aktivitetsmønsteret er stabilt over tre-års perioden.

Figur 4.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert litterært verk, etter alder 2022, Prosent (n=199).



Betrakter vi de kopierte verkstypene blant dem som kopierer tekst, finner vi at matoppskrifter, journalistiske tekster og fagstoff er de mest utbredte, og kopieres blant tre av ti (Figur 4.3). Én av ti kopierer henholdsvis reiseguides eller sangtekster. Færre enn én av ti kopierer skjønnlitteratur, leksika, biografier, blogger eller «annet» verk.

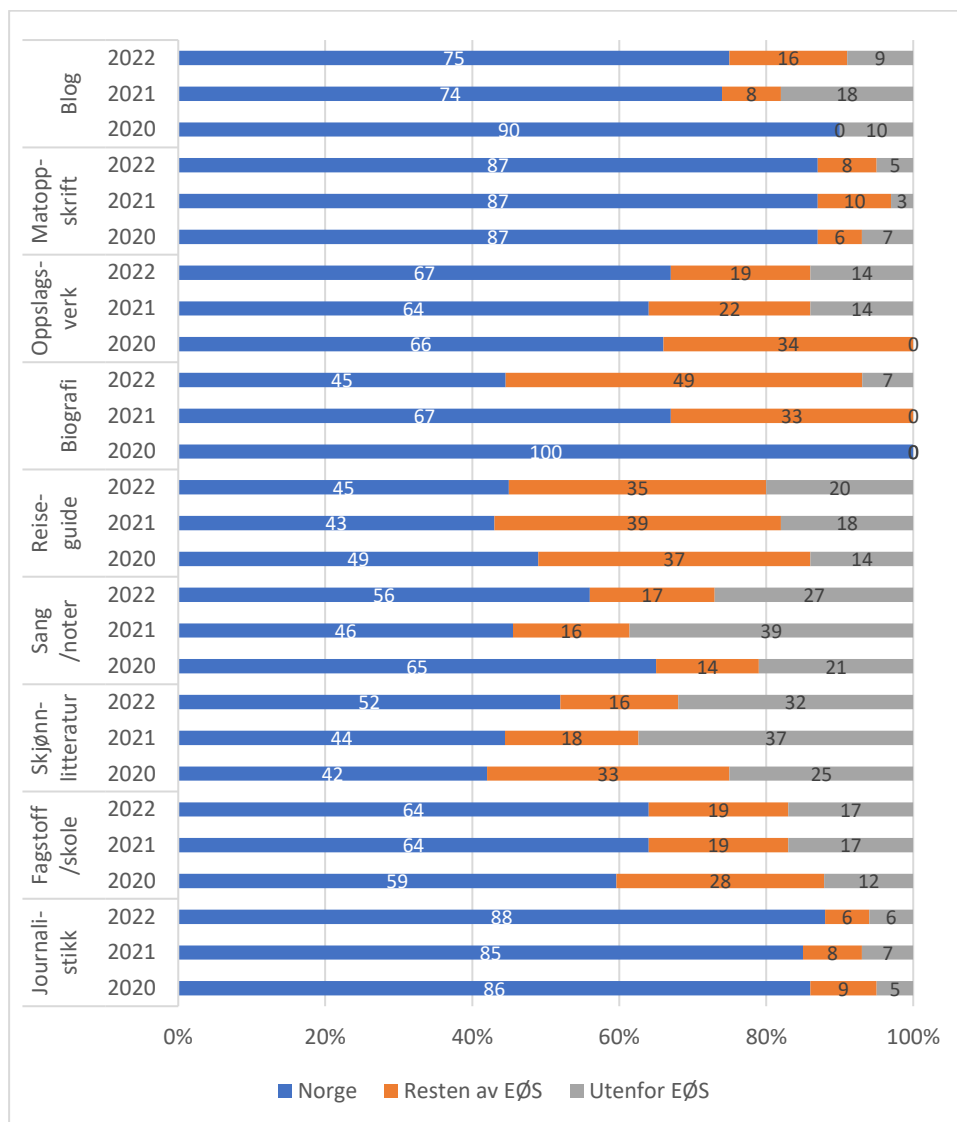
Aldersvariasjonene er mindre entydige for litteratur- enn for audio-kopiering. Antydningvis kopierer de yngste i mindre utstrekning oppskrifter eller nyheter enn den øvrige befolkningen, mens de (naturlig nok) i større utstrekning kopierer skole/fagstoff og eventuelt reiseguides.

4.3 Opphav

Det kompensasjonsberettigede kopivolumet for den enkelte verkstype bestemmes igjen av opprinnelsessted – hvorvidt verket har opphav i- eller utenfor EØS området. Tekstsidekopier av litterære tekster med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen. I tillegg fordeles andelen av kopiene der respondentene ikke kjenner opprinnelsessted (oppgir «vet ikke»), forholdsmessig innenfor- og utenfor EØS-området (Figur 4.4).

¹¹ For blogger i 2022 har vi ingen informasjon. Dvs. det finnes respondenter som har kopiert blogger, men ingen av disse har angitt opphav (kun Vet-ikke).

Figur 4.4 Opphav til siste kopi av litterære verk. Prosent.



Vi ser at journalistiske tekster, biografier, oppskrifter og oppslagsverk har en EØS-andel i snitt for de tre årene på over 90 prosent. Det vil si, flere enn 9 av 10 oppgir «Norge» eller «resten av Europa» som opphavsregion til den siste kopien de foretok (inkludert den forholdsmessige andelen av de som svarer «vet ikke»). Samtidig ligger blogger like ved (snitt på 88%), etterfulgt av fagstoff og reiseguides (83-84%). Sangtekster/noter og skjønnlitterære tekster har den laveste EØS-andelen av teksttypene. Likevel er andelen relativt høy (rundt 70%).

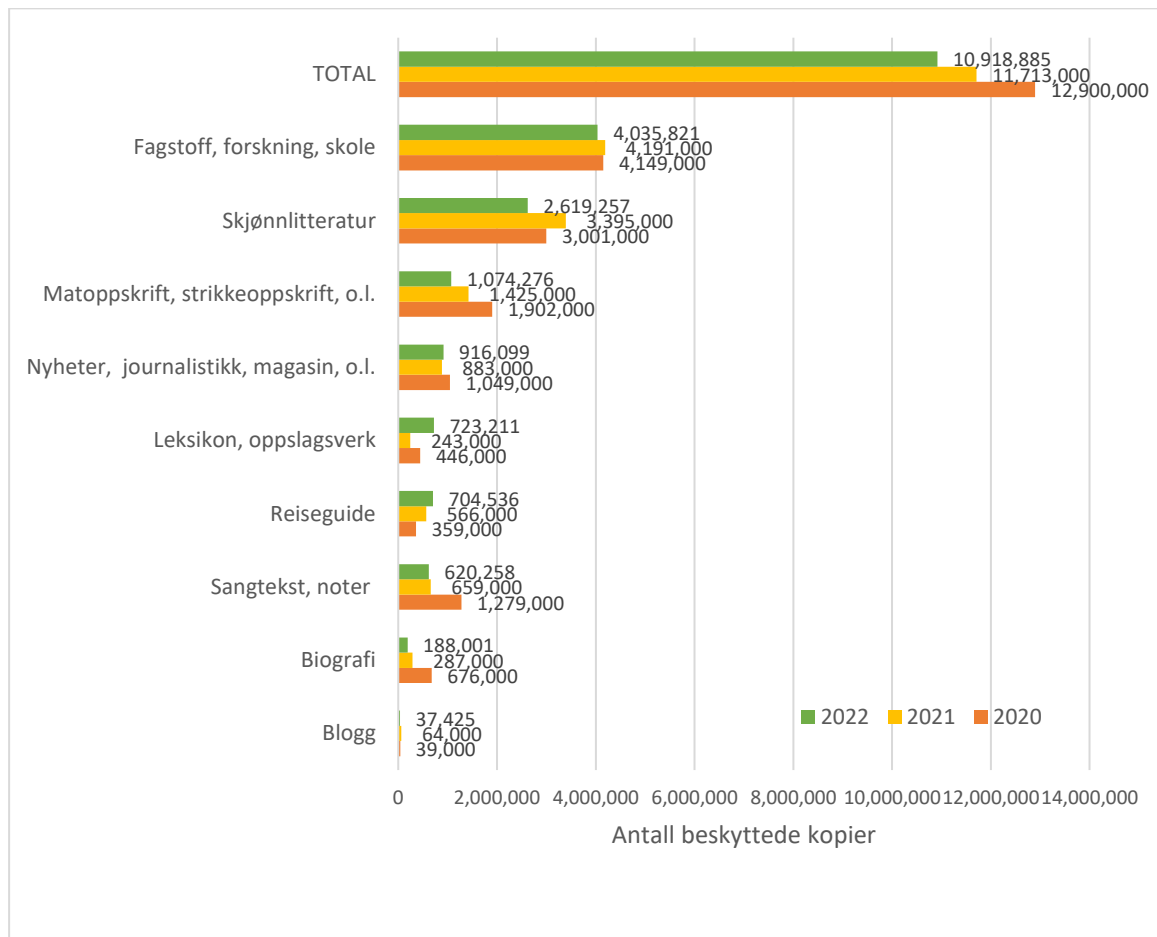
Igjen er variasjonene mellom verkstypene større enn endringene over tid, samtidig som også forholdet mellom det norskproduserte relativt til verker produsert i det øvrige EØS-området varierer til dels mer enn den samlede EØS-produksjonen relativt til den øvrige verden. Vi registrerer at norskandelen for skjønnlitteratur stiger fra 45% til 52%, men da på bekostning av den øvrige EØS-produksjonen. For sangtekster er de årlige variasjonene betydelige, noe som dels kan tilskrives usikkerhet som følge av begrenset antall respondenter.

4.4 Volum

Som for den øvrige kopieringen kommer ulovlig kopiering, direktekjøp og verker produsert utenfor EØS til fradrag i estimeringen av det kompensasjonsberettigede tekstvolumet.

Det totale ukentlige *beskyttede* volumet av litterære verk i 2022 utgjør 10,9 millioner kopier (Figur 4.5), tilsvarende om lag 2,5 kopier per person. Akademiske tekster som fagstoff, forsknings- og vitenskapelige tekster, tekster til skoleundervisning, o.l. utgjør den største andelen (4,0 millioner kopier – 33% av det totale litterære kopivolumet). Skjønnlitterære tekster, romaner, noveller og dikt gir noe mindre volum (2,6 millioner kopier – 22%). Den øvrige kopieringen fordeler seg med om lag like store volumer på matoppskrifter, nyheter, sangtekster og reiseguides (0,7 – 1,14 millioner kopier henholdsvis). Lavest volum registreres for biografier (188.000 kopier- 1,6%) og blogger (37.000 kopier – 0,3%).

Figur 4.5. Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av litterære tekster per verkstype.



Omfanget av beskyttede litterære tekster er falt med rundt 2,0 millioner kopier de siste tre årene (-15%). «Stabiliteten» speiler relativt små endringer i kopieringsvolumet for de respektive verkstypene. Volumet for skjønnlitterære verk har en topp på 3,4 millioner kopier i 2021, mens det er noe lavere både før og etter dette året (og kan være et tilfeldig utslag). En nedadgående trend observeres for matoppskrifter, der volumet reduseres med om lag 800.000 kopier. Leksika og reiseguides indikerer mulig vekst. Sangtekster har eventuelt etablert seg på et nytt og lavere leie fra 2021 som utgjør om lag halvparten av volumet fra 2020.

5. DEL III: VISUELLE VERK

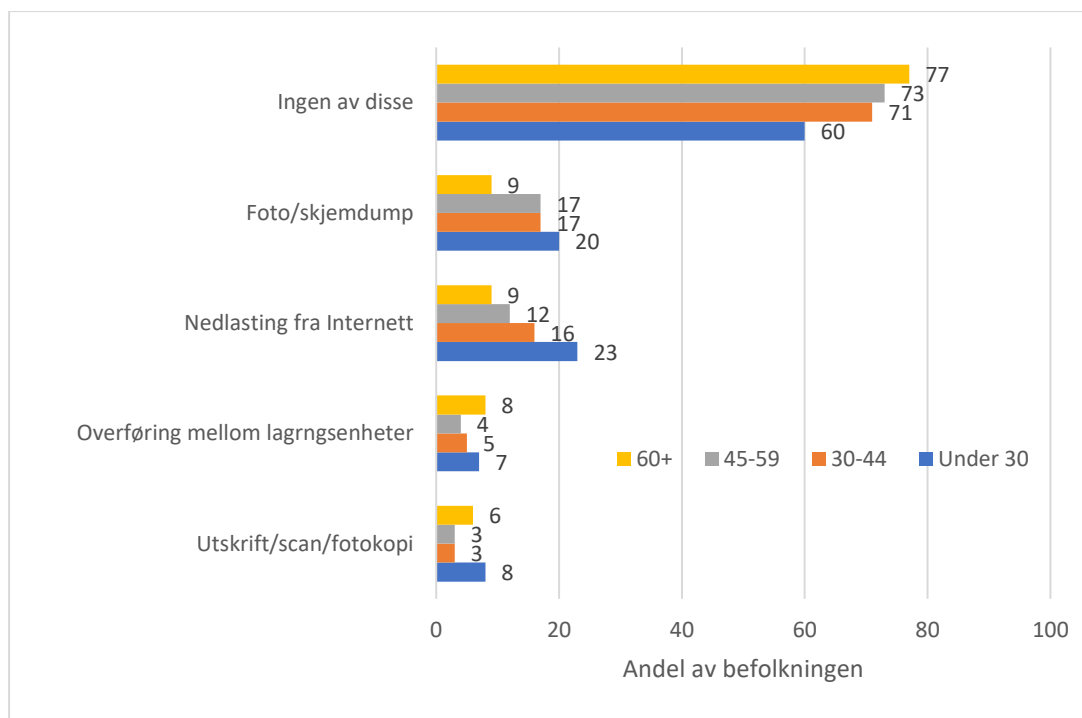
Tilsvarende kopieringen av audio- og litterære verk omfattes også *visuelle verkstyper* som fotografi, tegneserier, tegninger/illustrasjoner/kart, maleri/grafikk/skulptur, kunsthåndverk eller design av den nye åndsverkloven fra 2018 og inkluderes i kartleggingen. Antall kopier av visuelle verk beregnes med utgangspunkt i «antall kopierte bilder».

5.1 Metode

Omtrent 24 prosent av befolkningen har kopiert ett eller flere visuelle verk ukentlig i 2022, tilsvarende nivået for tekst-kopiering men da også betydelig lavere enn for audiokopiering. Andelen innebærer en liten økning fra 21% i 2020, og omfatter nå i overkant av 1 million voksne nordmenn.

Som for tekstkopieringen er det relativt sett foto/skjermdump som har størst utbredelse i 2022 (15%), sammen med ned lasting fra nettet (14% - Figur 5.1). Overføring mellom lagringsenheter er mindre utbredt (6%) sammen med utskrift/scan (5%). Samtidig som alle disse kopieringsmåtene har lav utbredelse, på samme måte som for kopieringen av de litterære verkene, er altså utskrift/scan i mindre utstrekning anvendt for bilde- enn for tekstkopiering.

Figur 5.1 Ukentlig kopiering av visuelle verk 2022, etter metode og alder. Prosent, n=1.057.



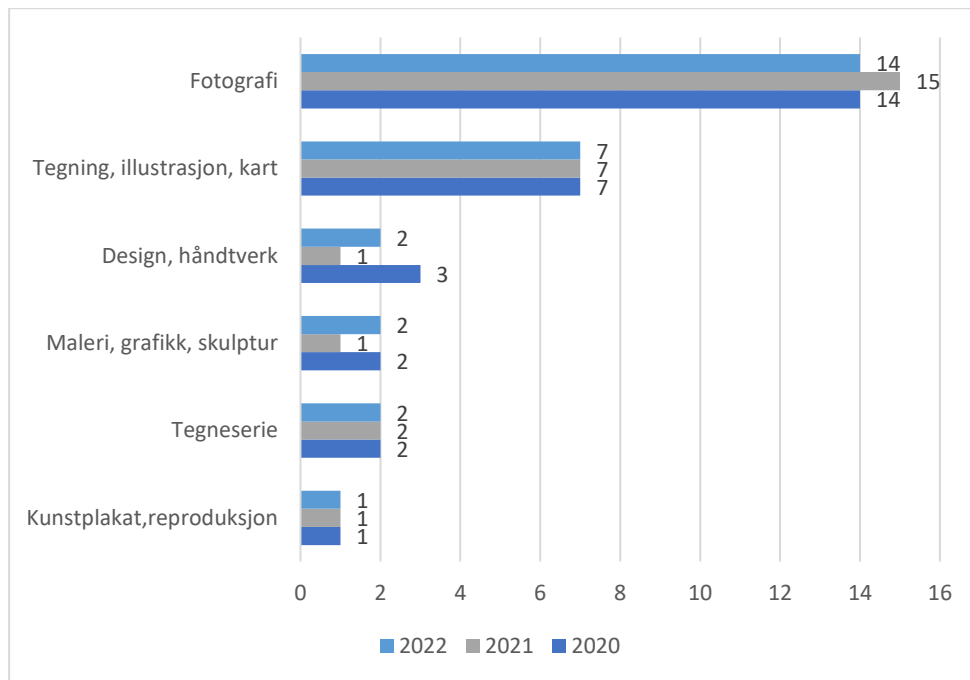
Bildekopieringsmåtene blant unge og eldre spiller kopieringen av de øvrige verkstypene: De yngste anvender disse metodene i større utstrekning enn de eldre, og der særlig de aller yngste under 30 år er de hyppigste utøverne. For bildekopiering gir dette seg særlig utslag for foto/skjermdump og ned lasting fra nett. Selv om variasjonene er små, er de noe mer utpregede enn for kopieringen av litterære verk.

5.2 Verkstype

Bildekopieringen er da noe mer utbredt enn tekstkopiering, men samtidig adskillig mindre omfattende enn audio/audiovisuell kopiering. Også denne aktiviteten er stabil over de siste tre årene, og utøves blant én-to av ti.

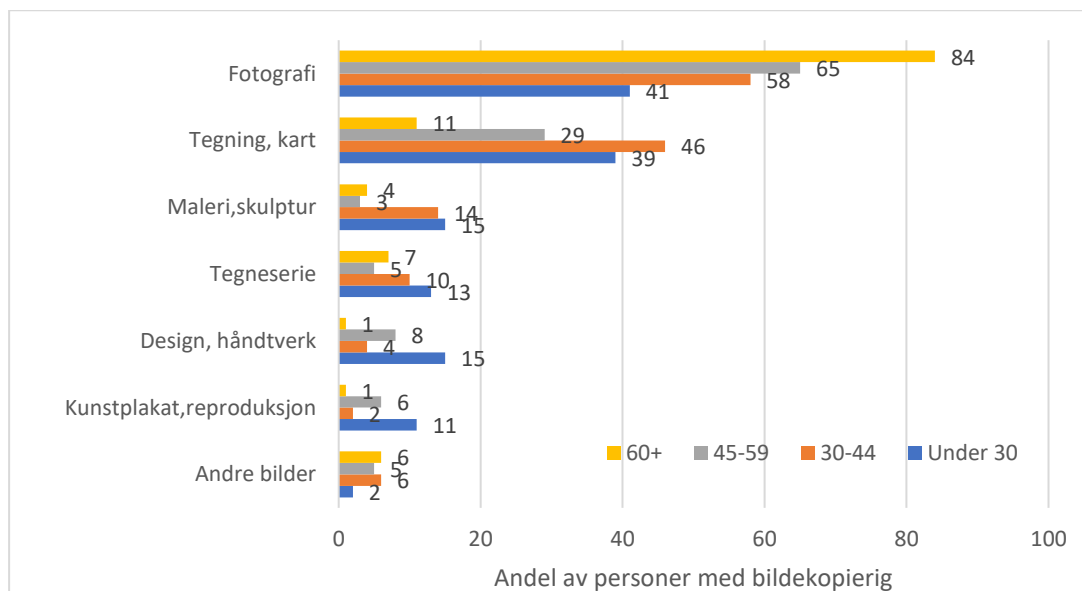
Og som for tekstkopieringen dominerer et par verkstyper aktivitetene (Figur 5.2)

Figur 5.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere visuelle kopier per verkstype siste uke 2020-2022. Prosent, n=1.057.



Fotografi er den dominerende verkstypen blant dem som kopierer bilder (14-15%), eventuelt sammen med kopiering av tegninger/illustrasjoner (7%). Design/håndverk, malerier, tegneserier og kunstplakater kopieres i begrenset utstrekning (én-to av hundre). Aktivitetsmønsteret er stabilt over tre-års perioden.

Figur 5.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert visuelle verk, etter alder 2022, Prosent, n=238.



Betrakter vi verkstypenes fordeling blant dem som kopierer bilder, ser vi at kopieringen spiller aktivitetsnivået og domineres av fotografier (61%), etterfulgt av tegninger/kart (31%). Malerier, tegneserier og design kopieres i mindre grad (rundt 10%), mens kunstplakater og «andre» visuelle verkstyper kopieres av færre en én av ti (Figur 5.3)¹²

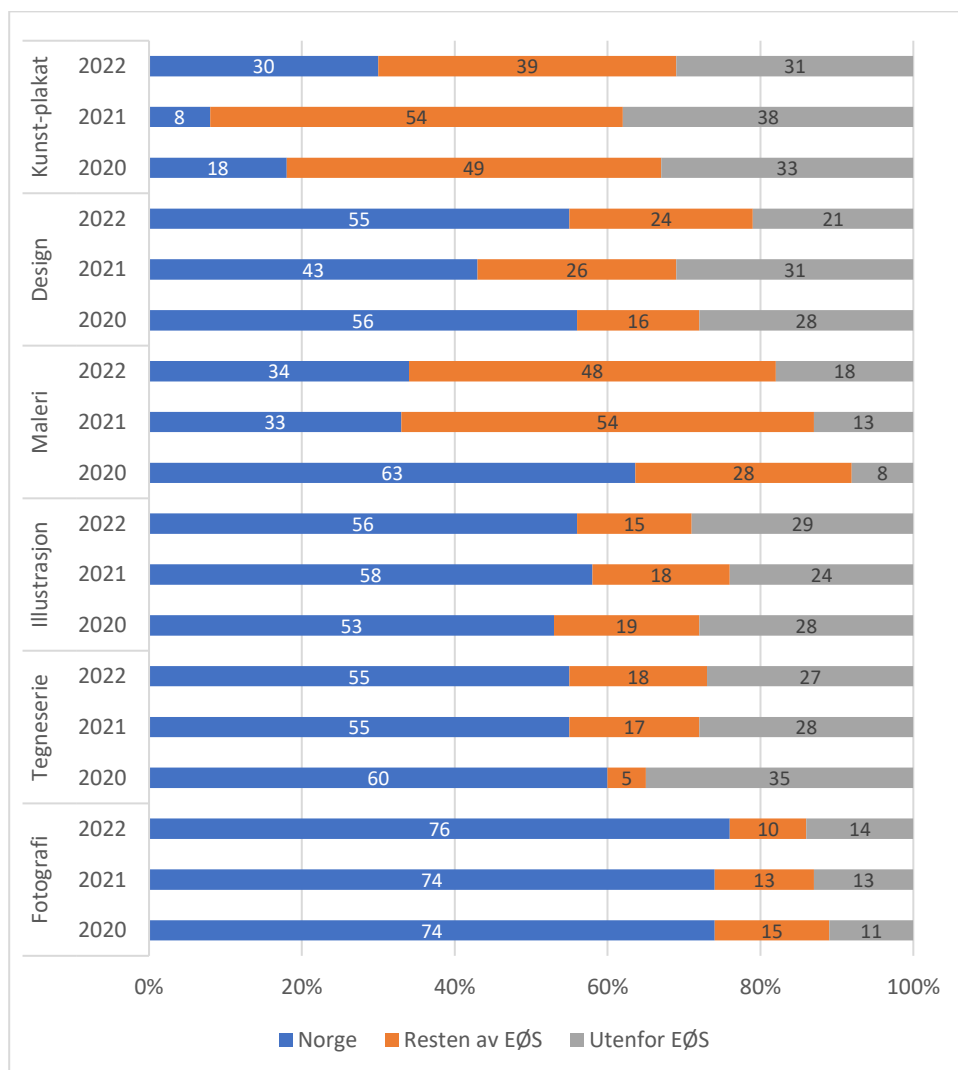
¹² Merk at begrenset utvalgsstørrelse kan gi betydelige tilfeldige enkeltutslag, n=238.

Igjen viser unge og eldre ulike vaner: Fotografier, som er den mest utbredte verkstypen, kopieres i stigende grad med stigende alder, fra fire av ti blant de yngste til åtte av ti blant de eldste. For tegninger/kart er trenden den motsatte. Ellers kopierer de yngste gjennomgående noe hyppigere de fleste verkstypene utenom fotografi.

5.3 Opphav

Som for de øvrige verkstypene skal visuelle verk med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen, sammen med den forholdsmessige andelen av «vet ikke» (Figur 5.4).

Figur 5.4 Opphav til siste kopi av visuelle verk. Prosent.



Også her er variasjonene til dels større mellom verkstypene enn over tid. Fotografier, som utgjør det største volumet, har også den høyeste EØS-andelen, sammen med malerier (begge med snitt 87% over de tre årene). Lavest andel finner vi for kunstproduksjoner, illustrasjoner og tegneserier (om lag 70%).

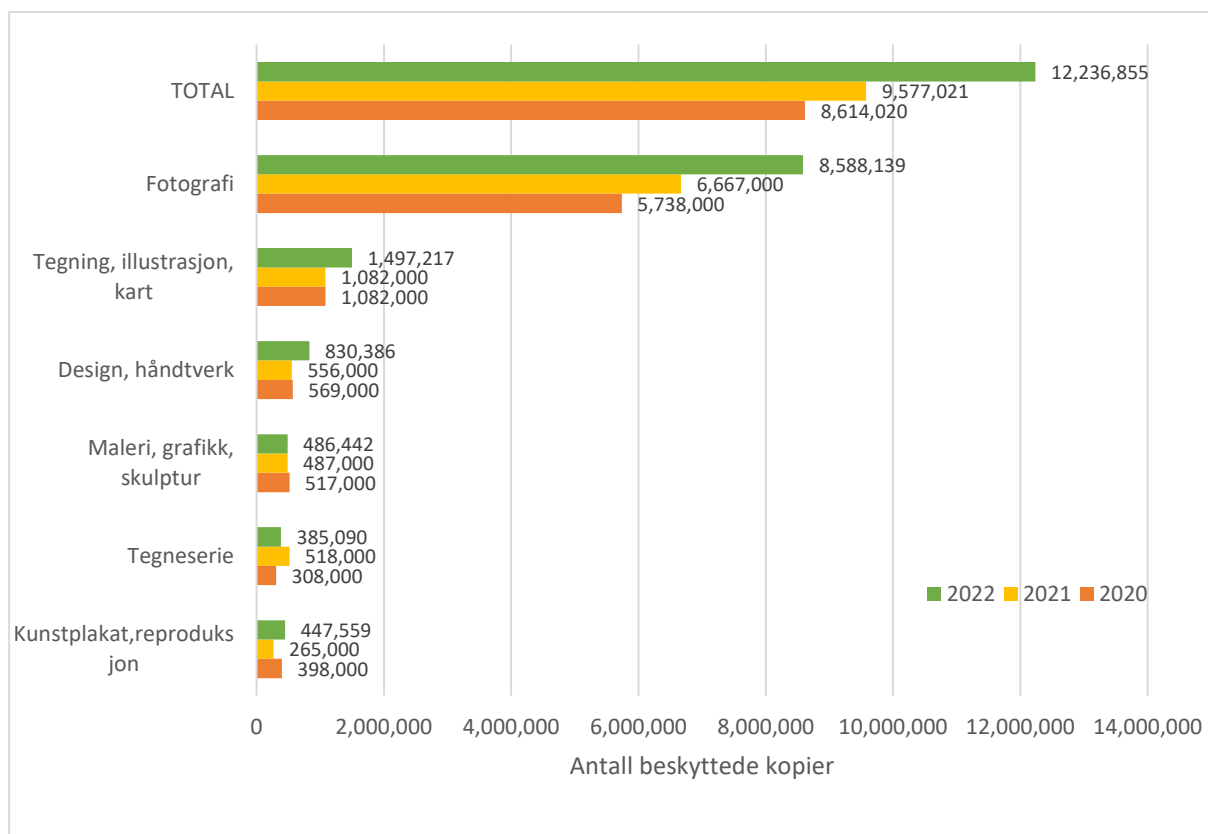
For malerier indikeres en nedadgående andel, men den for de øvrige verkstypene er stabil/varierende.

5.4 Volum

Det totale beskyttede ukentlige volumet av visuelle verk estimeres til omtrent 12,2 millioner kopier i 2022, tilsvarende i underkant av 3 kopier per person i befolkningen (Figur 5.5).

Fotografier kopieres klart mest (8,6 millioner – 69% prosent av det totale antallet kopierte visuelle verk. Tegninger/illustrasjoner/kart er den nest mest kopierte visuelle verkstypen (1,5 millioner kopier (12% av total), etterfulgt av design/håndverk (830.000 kopier – 6%). De tre siste verkstypene, malerier, tegneserier og kunstplakater, kopieres i om lag like store volumer (4-500.000 – 3% henholdsvis).

Figur 5.5 Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av visuelle verk per verkstype. Prosent



Den samlede veksten de tre siste årene representeres ved fotografier (+50%). Tegninger / illustrasjoner øker med 400.000 kopier (+38%) og design / håndverk med 260.000 (+46%). For de øvrige visuelle verkstypene er volumet relativt sett stabilt, men da på et betydelig lavere volum.

6. ENDREDE SEERVANER – KANTARs TVOV-UNDER-SØKELSE

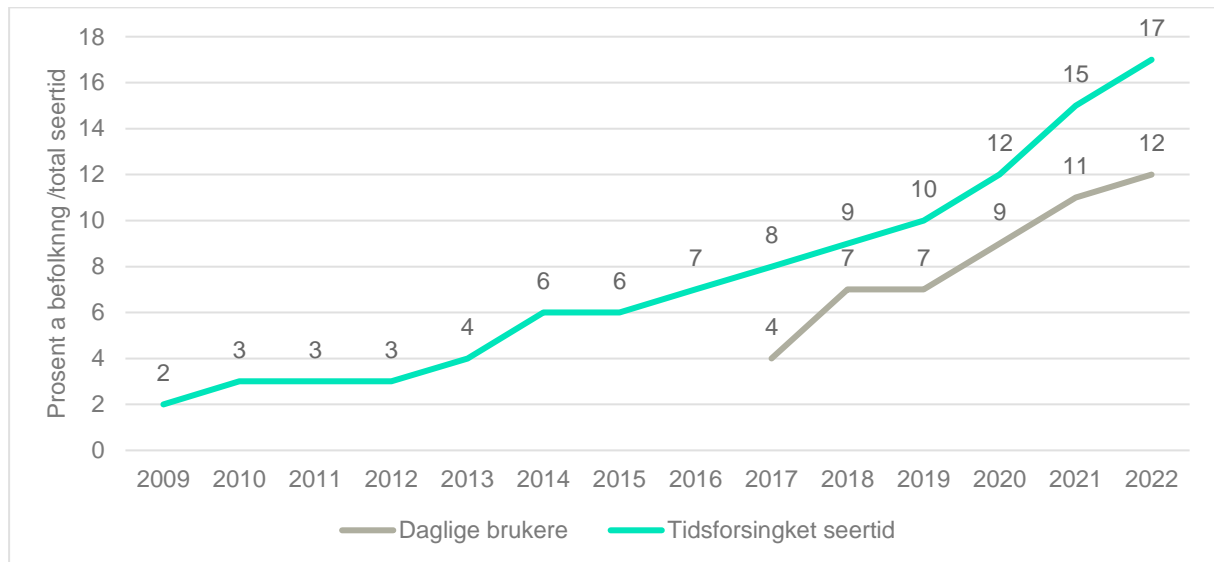
Vi har ovenfor nevnt at særlig audiokopieringen er endret betydelig over de senere årene, bl.a. som følge av ny teknologi. TV-distributører som Telenor, Get, Altibox, Riks-TV etc. har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for distribusjon av medieinnhold. Det vil si, forbrukeren lagrer ikke selv innhold på eget utstyr, men distributøren gjør det tilgjengelig på egne servere. Disse skaleres opp eller ned etter bruk og behov, der forbrukeren gis tilgang til å *strømme ned* på egen skjerm.

Sluttbruker tar dermed ikke kopi i tradisjonell forstand, i motsetning til når medieinnhold eksempelvis lastes ned på en TV-mottakerboks, og omfattes da heller ikke i kartleggingen av opphavsrettslig beskyttet innhold. Samtidig vil aktiviteten kunne ha stor betydning for kopieringsomfanget ved å tilby *alternativ visningsfunksjonalitet*. Vi henter derfor noen tall fra Kantars medieovervåking for å illustrere fenomenet.

I forlengelsen av strømming, følger muligheten for *tidsforsinket* seing, det vil si tjenester som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» og lignende. Målet på den tidsforsinkede seingen kan være en indikator på hvor mye av det audiovisuelle medieinnholdet som kopieres, men kan også omfatte bruk av strømme-funksjonalitet. En økning i forsinket seing betyr altså ikke nødvendigvis økt kopiering, som sådan.

Ifølge tall fra Kantars TVOV-undersøkelse¹³ har andelen av den totale TV-seingen som foregår «forsinket» økt fra 2% i 2009 til 12% i 2020, og videre til 17% i 2022 (Figur 6.1). Andelen omfatter her all seing av TV-innhold som vises på senere tidspunkt enn det opprinnelig var satt opp på sendeflaten. Tallene gjelder også repriser av program som ses forsinket, men ikke selve reprisen. De inkluderer imidlertid både seing av opptak via TV-mottaker, seing av TV-kanalenes internett/ strømmetjenester, og altså TV-distributørens tilleggstjenester.

Figur 6.1 Andel av befolkningen som bruker tidsforsinket visning (TVOV) samt timer total seertid per uke. Prosent / timer.



Kilder: Seertid: Kantar. TVOV-undersøkelsen. Personer 12 år +. Opptaksseing siste 7 dager. Brukerandel; Kantar. TV-utstyrsundersøkelsen, personer 15-79 år.

Vi ser en klar vekst i andelen forsinket TV-seing, en trend som forsterkes med årene. Trolig er veksten i vesentlig grad et resultat av økt bruk av TV-distributørens tilleggstjenester, og i mindre grad en konsekvens av TV-mottakernes utbredelse. Særlig ser vi dette når vi tar i betraktning at bruken av TV-mottaker i sammenheng med kopiering av TV-innhold har stagnert de siste årene, og at andelen husstander med TV-mottaker er fallende.

Den viktigste indikatoren på at en økende andel av den tidsforsinkede seingen kommer fra tilleggstjenestene, er imidlertid at tjenestenes faktiske daglige bruke er økende. Vi ser av figuren at andelen daglige brukere av tidsforsinket visning øker fra 4% i 2017 til 9% i 2020, og deretter til 12% nå i 2022.

¹³<https://www.kantar.no/medier/tv/arsrapport-tvov-2020/>

Tidsforsinket visning vil eventuelt kunne tas med i fremtidige kopierings-kartlegginger, der man også skiller eksplisitt mellom strømmet og lagret tidsforsinkelse.

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Kartleggingens formål er å estimere omfanget av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer.

V1.1 Gjennomføring

Ideelt sett skulle vi vært til stede og ha observert respondentene når de gjør sine kopieringsaktiviteter for å sikre at registreringen blir riktig. Når dette ikke er praktisk eller økonomisk mulig, må det etableres en metode som er gjennomførbar innenfor rammen av tilgjengelige ressurser.

Målgruppe/utvalg: Kartleggingen er rettet mot den norske befolkningen 18-89 år, til sammen 4.270.189 personer. Utvalget er trukket proporsjonalt med befolkningen etter kjønn, alder og bosted.

Informasjonsbehov: Aktivitetsregistreringen omfatter kopiering av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) så vel som litterære tekster og bilder, til *privat bruk* i den norske befolkningen..

En forutsetning for registreringen er at respondentene faktisk forstår hva som etterspørres. Teknologien knyttet til kopiering er ofte komplisert og vanskelig å forstå. En viktig del av arbeidet med spørreskjemaet har derfor handlet om å utvikle tilstrekkelig tydelige definisjoner, som ikke lar seg misforstå. Definisjonene har blitt testet på både et internt og et eksternt panel bestående av flere demografiske grupper.

Datainnsamlingsmetode: Web intervju rettet mot Kantar sitt aksesspanel. Gallup Panelet består av om lag 38.000 tilfeldig valgte personer i befolkningen, rekruttert via egne undersøkelser, eller som tillegg til andre befolkningsrepresentative kartlegginger med tilfeldig valgte respondenter. Panelet er et aktivt administrert høykvalitetspanel.

Feltperiode: Datainnsamlingen foretas to ganger årlig, henholdsvis vår og høst, for å fange eventuelle sesongvariasjoner i kopieringsadferden. Hver gjennomføring foretas i en såkalt «gjennomsnittssuke», utenom nasjonale ferier eller spesielle hendelser som ellers ville kunne medført atypisk adferd. I 2022 varte *feltperiode 1* fra 21.april til og med 6. mai. *Feltperiode 2* varte fra 21.oktober til og med 6. november.

Endelig utvalg - størrelse og sammensetning: Utvalget består av 1.055 respondenter i runde1, og 1.057 i runde 2 – totalt 2.112 respondenter.

De endelige utvalgenes demografiske sammensetning kan sammenstilles med befolkningen for vurdering av utvalgsrepresentativitet (Tabell v1.1). Det er særlig krevende å oppnå intervju med den yngste delen av befolkningen i generelle befolkningskartlegginger – personer under 30 år. Frafall i denne aldersgruppen har betydning for analysen i det de yngste har andre interesser og digitale ferdigheter enn de eldre, som vil kunne ha konsekvens for kopieringsadferd og omfang. De eldste over 75 år er generelt sett i mindre utstrekning digitalt aktive enn de yngre.

Tabell V1.1: Befolkning og utvalg etter alder, kjønn og bosted. Antall og prosent

Befolkning 18-89 (N=4.270.189)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo og omegn	Menn	2.6	3.9	3.3	3.0	12.8
	Kvinner	2.7	3.7	3.1	3.2	12.8
	Sum	5.2	7.6	6.4	6.2	25.5
2-Resten av Østlandet	Menn	2.3	3.0	3.4	4.1	12.9
	Kvinner	2.1	2.9	3.4	4.5	12.8
	Sum	4.4	5.9	6.8	8.6	25.7
3-Sør- og Vestlandet	Menn	3.2	4.1	4.0	4.4	15.7
	Kvinner	3.0	3.9	3.8	4.6	15.2
	Sum	6.1	8.0	7.8	9.1	31.0
4-Trøndelag og Nord-Norge	Menn	1.9	2.2	2.3	2.7	9.1
	Kvinner	1.7	2.0	2.2	2.8	8.7
	Sum	3.6	4.2	4.4	5.5	17.8
5-Total	Menn	10.0	13.2	13.1	14.2	50.4
	Kvinner	9.4	12.5	12.5	15.2	49.6
	Sum	19.4	25.7	25.5	29.4	100.0

Utvalg: Runde 1 - Mai 2022, n=1.055)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo/Akershus	Menn	1.4	2.6	3.7	4.8	12.5
	Kvinner	1.2	2.9	3.0	4.6	11.8
	Sum	2.7	5.5	6.7	9.4	24.3
2-Resten av Østlandet	Menn	0.6	1.5	3.6	6.7	12.4
	Kvinner	0.9	2.0	3.9	6.6	13.4
	Sum	1.5	3.5	7.5	13.3	25.8
3-Sør- og Vestlandet	Menn	0.5	2.8	4.7	8.5	16.3
	Kvinner	1.3	3.3	4.3	7.6	16.5
	Sum	1.8	6.1	8.9	16.0	32.9
4-Trøndelag og Nord-Norge	Menn	0.5	1.5	2.6	4.1	8.6
	Kvinner	0.9	1.4	2.2	3.8	8.4
	Sum	1.4	2.9	4.7	7.9	17.0
5-Total	Menn	2.9	8.4	14.5	24.1	50.0
	Kvinner	4.5	9.7	13.4	22.5	50.0
	Sum	7.4	18.0	27.9	46.6	100.0

Utvalg: Runde 2 - Oktober 2022, n=1.057)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo/Akershus	Menn	2.0	3.9	3.1	4.3	13.2
	Kvinner	2.2	2.9	3.4	3.9	12.4
	Sum	4.2	6.8	6.5	8.1	25.6
2-Resten av Østlandet	Menn	1.0	3.5	3.7	5.0	13.2
	Kvinner	1.5	2.6	3.4	5.3	12.9
	Sum	2.6	6.1	7.1	10.3	26.1
3-Sør- og Vestlandet	Menn	1.3	3.9	4.4	4.8	14.4
	Kvinner	1.9	3.8	4.4	5.0	15.1
	Sum	3.2	7.7	8.8	9.8	29.5
4-Trøndelag og Nord-Norge	Menn	0.8	2.6	2.6	3.7	9.6
	Kvinner	1.8	2.6	1.9	2.7	9.1
	Sum	2.6	5.3	4.4	6.4	18.7
5-Total	Menn	5.1	13.9	13.7	17.8	50.5
	Kvinner	7.4	12.0	13.2	16.9	49.5
	Sum	12.5	25.9	26.9	34.7	100.0

Utvalgenes kjønns- og bostedsfordeling følger befolkningen. De yngste under 30 år underrapporteres, særlig til fordel for de eldste 60 år og eldre. Og mai-utvalget har skjevare aldersfordeling enn oktober-utvalget.¹⁴

De endelige utvalgene vektes hver for seg, etter kjønn, alder og bosted (4 regioner) for å korrigere utvalgsskjevheter relativt til befolkningen. Vekting vil imidlertid ikke erstatte frafall, og

¹⁴ I oktober-utvalget ble det tilrettelagt særskilt for rekruttering av yngre personer.

forutsetter at utvalgene i strata som veies opp eller ned, er representative for befolkningen i disse.

Det skal også bemerkes at utvalgenes utdanningsnivå sannsynligvis er høyere enn i befolkningen. Direkte sammenstilling av selvrapportert utdanningsnivå (i undersøkelsen) med offisiell utdanningsstatistikk, er ikke mulig. Vi ser imidlertid at utvalgets utdanningsnivå er høyere enn i befolkningen, der andelen med universitets/høyskoleutdanning utgjør 62% mot 36 i befolkningen. Utvalget utdannings korrigeres ikke.

V1.2 Estimering

Kopieringens omfang estimeres ved såkalt *direkte metode*, og spørsmål om hvor ofte man har foretatt en aktivitet (kopiering) i en gitt referanse periode (siste uken).¹⁵

Audio- / audiovisuell kopiering registreres ved tre hovedkategorier for kopieringsmåter:

1. Kopiering av TV-innhold via TV-mottaker/TV-boks: Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er lagret ved hjelp av pauseknappen på TV-mottakeren eller har opphav utenfor EØS.
2. Kopiering fra Radio/TV (ikke via TV-mottaker), internett, harddisker og fysiske formater (som CD/DVD): Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er kjøpt fra internett, er ulovlige eller har opphav utenfor EØS.
3. Offline kopiering: De fleste og mest brukte strømmetjenester for musikk, radio/podkast og lydbok har tilrettelagt funksjonalitet for å lagre offline. Dette gjelder særlig tjenester som Spotify, Tidal, Storytel, Fabel, Acast og for eksempel «podkast»-app`en på Apple-enheter og Android-enheter. De siste årene har det blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring også i strømmetjenester for film/TV/video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo etc. Imidlertid er det fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller nedlastning av strømmet innhold.¹⁶ Offline kopiering er kompensasjonsberettiget så lenge kopiene ikke har opphav utenfor EØS.

Kopiering av litterære / visuelle verk registreres ved fire kopieringsmåter:¹⁷

1. Utskrift / scan / fotografi
2. Nedlastning fra internett
3. Avfotografering eller skjermbilde
4. Overføring / synkronisering mellom lagringsmedier

Verkstyper dekkes med tilhørende måleenheter (Tabell V1.2):

Den direkte metoden innebærer at det for alle kopieringsmåter først kartlegges om aktiviteten er utført de siste syv dagene. Hvis ja, følges man opp med spørsmål om hvilket innhold kopien hadde. Deretter etterspørres kopieringens omfang: antall låter, filmer, tekstsider, fotografier, etc.

Til slutt registreres hvilket geografisk område «den sist kopierte teksten/bildet» hadde sitt opphav i: Norge, annet Europeisk land eller land utenfor Europa. Merk at registreringen av

¹⁵ Alternative måter å kartlegge omfang på er å spørre om «hvor ofte» kan gjør en bestemt aktivitet («Faktormodell») eller når man gjorde det sist («Distansmodell»).

¹⁶ I 2020 ble målingen av offline kopiering foretatt adskilt fra andre kopieringsmetodene i en egen rapport. Fra og med 2021 er estimerer knyttet til offline kopiering trukket inn i hovedrapporten I 2021 ble det gjort sammenligninger mot resultater for 2020, som sammenslåinger av resultater fra 1) hovedrapporten i 2020 og 2) den adskilte rapporten om offline kopiering.

¹⁷ Kartleggingene av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007. Fra og med innføring av ny åndsverklov 1. juli 2018, omfattes også visuelle verk og litterære tekster av rettighetsvernet.

opprinnelsesland endres fra og med 2022 etter at England trådte ut av EU/EØS. Ny inndeling ble da «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)». Endringen har bl.a. konsekvens for estimeringen av volum for musikklåter.

Tabell V1.2. Verkstyper og måleenheter.

Verkstype	Måleenhet (antall siste 7 dager)
<u>Audioverk:</u> Musikk Lydbøker / hørespill Radioprogram / podkast	Låter Bøker/spill Programmer
<u>Audiovisuelle verk:</u> Musikkvideo Film (ikke TV serie) TV-serie (ikke film) Nyhets-sportsprogram Underholdningsprogram Dokumentarprogram	Videoer Filmer Episoder Sendinger Program Program
<u>Tekst:</u> Nyhet / kommentar / journalistikk, o.l. Fagstoff / forskning / vitenskap Skjønnlitteratur Sangtekst / noter Reiseguide Biografi Leksikon / oppslag Matoppskrift / strikkeoppskrift o.l. Blogg Annet	Sider
<u>Bilde:</u> Fotografi Tegneserie Tegning / illustrasjon / kart Maleri / grafikk / skulptur Design / kunsthåndverk Kunstproduksjon Annet	Bilder

Veiet snitt: Rapporteringen for 2022 marker en omlegging av beregningen av kopivolumet, uten at den har svært store konsekvenser for estimatet. I 2021 ble estimeringen basert på et veiet gjennomsnitt for de tre siste årene, der inneværende år teller 3/6, foregående 2/6 og året før der 1/6. Merk at for tekst og bilde var beregningene gjort år for år helt frem til kompensasjonsberettiget total, hvoretter glidende snitt ble anvendt på disse totalene. I 2022 er designet endret slik at det nå først lages et glidende snitt på andelene per år, og deretter beregner totalen. Justeringen skyldes at enkelte basestørrelser i undergruppene i tekst og bilde var små, og for å skape samsvar med estimeringsteknikken for audio- og audiovisuelle kopier.

Glidende snitt anvendes nå også i estimeringen av opphavssted. Her har vi ikke historiske tilgjengelige tall fra perioden før 2020. Beregningen gjøres derfor slik at 2020 teller kun for dette året, mens 2021 er et veiet gjennomsnitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3). 2022 er et snitt av de tre årene 2020-2022 slik som for kopivolumet.

Fremtidige rapporteringer vil også baseres på de glidende snittene, for estimerer der det lar seg gjøre, dvs. fra 2022 og fremover

Kompensasjonsberettigelse: I beregningen av antall kompensasjonsberettigede kopier av hver verkstype, går følgende til fradrag:

- *Kopier med opphav utenfor EØS:* EØS-andel beregnes gjennom spørsmål til respondentene om opphav til siste foretatte kopi. Kopier med opphav i Storbritannia inngår i EØS-andelen frem til og med 2021. Etter at landet har trukket seg ut av EU, er Storbritannia fra og med 2022 trukket ut av EØS-andelen. For verkstypen musikk, fastsettes EØS andelen i henhold til beregning fra Gramo. For de øvrige verkstypene estimeres den basert på opplysning fra respondentene om verkenes opphavssted.
- *Ulovlig kopier:* Ulovlig audio/audiovisuell kopiering registreres ved selvrappotering for kilder hvor slik kopiering er mulig. Volumet registreres tilsvarende ved selvrappotert antall ulovlige kopier for hver verkstype. Rapportert omfang er imidlertid lavt. For kopiering av tekst/bilde er det dessuten vanskelig for respondentene selv å definere hva som er lovlig eller ikke og lovligheten av kopieringen for disse verkstypene registreres derfor ikke.
- *Original DVD:* Her trekkes 87 prosent av kopiene fra som ikke-kompensasjonsberettigede, da de regnes som ulovlige i henhold til Norwaco-kartlegging som viste at 13 % av originale DVD`er ikke hadde kopisperre.
- *Kopier kjøpt fra internett:* Kjøpte eksemplarer er ikke kompensasjonsberettigede.

Ulovlig kopiering: Ulovlig kopiering registreres ved selvrappotering. Om respondentene svarer at de har kopiert «ulovlig», får de oppfølgingsspørsmål om antall ulovlige kopier innenfor de ulike verkstypene. Kopiene er ikke kompensasjonsberettigede.

V1.3 Statistisk usikkerhet

Ut over de nevnte kriteriene for undersøkelsens gjennomføring avhenger estimatenes presisjon avhenger av flere faktorer.

Flere forhold medfører at vi må forvente noe variasjon fra måling til måling. Enkelte år lanseres det for eksempel populær musikk, filmer eller TV-serier som øker kopieringsomfanget. Ny teknologi kan forandre gamle kopieringsvaner, også innenfor ulovlig kopiering. Omfattende kopieringsfenomener som arkivkopiering og seriekopiering kan medføre uvanlig høye volum – gjerne kun for en enkelt respondent. Arkivkopiering hvor man eksempelvis digitaliserer hele platesamlingen sin er nok sjelden forekommende, men de totale estimatene vil være følsomme for dette om vi tilfeldigvis treffer en person som utfører det i referanseuken, versus om vi IKKE velger ut personer som gjør det. Selv om vi opererer med metoder for fjerning av ekstremverdier, risikerer vi at i utgangspunktet «ordinære» kopieringsaktiviteter kan gi til dels store utslag i de endelige estimatene.

For å redusere omfanget av slike tilfeldige avvik, baseres estimeringen fra og med 2021 som nevnt på et «vektet gjennomsnitt». Det vil si at vi legger kopieringsomfanget for alle de tre siste årene til grunn, men da med synkende vekt etter som vi beveger oss bort fra inneværende år. Det endelige estimatet vil således «glatte ut» tilfeldige anomalier, samtidig som det er rimelig sensitivt overfor endringer som ligger nært i tid.

Endelig, når vi estimerer med utgangspunkt i et utvalg innebærer slutninger til hele befolkningen statistisk usikkerhet. Denne usikkerheten kan beregnes og legges til grunn for resultatenes tolkning. Estimatenes presisjon avhenger av utvalgsfordelingen og det antall respondenter som ligger til grunn for beregningen. Det er da vanlig å rapportere estimatenes *konfidensintervall*, som angir intervallet som med en spesifisert sannsynlighet (som i vårt tilfelle er 95%) inneholder den sanne (men vanligvis ukjente) verdien av egenskapen i hele befolkningen. I tillegg vurderes gjerne variasjonskoeffisienten som viser forholdet mellom

standardavviket og estimatet – konfidensintervallets eller feilmarginens størrelse relativt til estimatet i seg selv.

Følgende tabell viser konfidensintervall og variasjonskoeffisienten for estimatene på antall ukentlige kopier per verkstype (Tabell V1.3):¹⁸

Tabell V1.3. Konfidensintervall

Verk	Variasjons-koeffesient	Estimat	95% konfidensintervall (-)	95% konfidensintervall (+)
Filmer	0,09	749 000	681 590	816 410
Tv-serier	0,06	4 212 000	3 959 280	4 464 720
Nyhets- og sportsprogram	0,11	909 000	809 010	1 008 990
Dokumentar	0,06	1 205 000	1 132 700	1 277 300
Underholdningsprogram	0,09	1 699 000	1 546 090	1 851 910
Musikkvideoer	0,14	144 000	123 840	164 160
Musikklåter	0,18	34 899 700	28 617 754	41 181 646
Lydbøker og hørespill	0,21	1 062 000	838 980	1 285 020
Radioprogram	0,13	5 607 000	4 878 090	6 335 910
Totalt	0,16	50 486 700	42 587 334	58 386 066

På totalnivå er variasjonskoeffisienten 0,16 prosent, og konfidensintervallet angir at det endelige resultatet med 95 prosent sikkerhet vil ligge et sted mellom 45,9 millioner og 63,2 millioner ukentlige kopier. Ikke desto mindre er det oppgitte estimatet – 50,5 millioner kopier – det statistisk mest sannsynlige resultat.

¹⁸ Estimaten er beregnet for 2021, og er tentative.

Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2022 etter verkstype og kopieringsmåte. Antall.

KOPIERINGSMÅTE	AUDIOVERK			AUDIOVISUELLE VERK					
	MUSIKK	RADIO-PROGRAM /PODCAST	LYDBOK	TV SERIE	UNDER-HOLDNING	NYHETER-SPORT	DOKU-MENTAR	FILM	MUSIKK VIDEO
<i>Kopieringsvolum:</i>									
Via TV-mottaker	-	-	-	4,543,766	1,532,084	1,109,573	1,200,609	1,032,191	193,404
Utenfor TV-mottaker (samlet)	-	-	-	897,663	75,114	255,829	229,801	352,833	152,661
Lastet ned gratis fra internett	2,156,072	1,449,279	263,032	-	-	-	-	-	-
Kjøp fra internett	1,484,642	403,604	224,520	-	-	-	-	-	-
Stream-rippet	1,234,578	-	-	-	-	-	-	-	-
Kjøpt fra radio/nettradio	574,163	-	73,958	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra PC/Mac, mobil, skytjeneste, minnepinne, ekstern haddisk, o.l.	5,102,546	590,617	235,092	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra original/uoriginal CD	983,442	55,685	47,089	-	-	-	-	-	-
Offline kopiering	38,180,710	4,015,788	976,933	1,286,870	146,610	44,941	161,132	459,875	108,334
TOTAL KOPIERING	49,716,154	6,514,973	1,820,624	6,728,298	1,753,808	1,410,343	1,591,542	1,844,899	454,399
<i>Fratrekk:</i>									
Kjøpt fra internett	1,484,642	403,604	224,520	-	-	-	-	-	-
Stream-rippet	1,234,578	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulovlig kopiering	1,612,760	282,069	165,490	368,780	64,327	68,388	70,073	207,500	6,133
NETTO KOPIERING	45,384,174	5,829,300	1,430,615	6,539,518	1,689,481	1,341,956	1,521,469	1,637,399	448,266
EØS-andel (%)	34,7	87,6	84,4	55,7	87,6	86,3	66,7	33,5	54,6
Andel utenfor EØS	18,161,233	741,363	249,673	2,416,557	175,505	143,626	446,048	1,038,435	216,132
KOMPENSASJONSBERETTIGET KOPIERING	27,222,940	5,087,937	1,180,944	3,942,962	1,513,976	1,198,330	1,075,384	598,965	232,134